МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

Освітньо-професійна програма: Цифрове врядування

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

Форма здобуття освіти: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «**Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки»**

здобувачки Катеринюк Аліни Володимирівни
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Н.В. Федірко
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

_____
(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри:
доктор наук з державного управління, професор О.В. Карпенко

_____

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

Освітньо-професійна програма: Цифрове врядування

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

ПОГОДЖЕНО
Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
О.В. Карпенко

(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

О.В. Карпенко

(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачці вищої освіти Катеринюк Аліні Володимирівні
(прізвище, ім'я, по батькові)

заочної форми здобуття освіти

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему **«Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від «27» вересня 2024 р. № 1687-ст.

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах Міністерства економіки України.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-правові засади державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки
(назва розділу)	
Розділ 2	Практика впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки
(назва розділу)	
Розділ 3	Стратегічні пріоритети удосконалення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні
(назва розділу)	
Об'єкт дослідження:	розвиток цифрової економіки
Предмет дослідження:	державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	обґрунтування стратегічних пріоритетів удосконалення державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки для України

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	1.1. Дослідити теоретичні засади розвитку цифрової економіки 1.2. Проаналізувати теоретичну сутність державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки 1.3. Проаналізувати нормативно-правову базу щодо формування та впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки *(Україна та закордон)*
У розділі 2	2.1. Здійснити аналіз становлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні (*історичний контекст цілей, заходів, реформ*) 2.2. Проаналізувати результати *(стан та проблеми)* впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки 2.3. Проаналізувати світовий досвід державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки
У розділі 3	3.1. Охарактеризувати виклики взаємодії держави та бізнесу для забезпечення розвитку цифрової економіки в Україні 3.2. Охарактеризувати середовище розвитку цифрової економіки для України в умовах воєнного стану (SWOT-аналіз) 3.3. Обґрунтувати стратегічні пріоритети державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України, а також ризики та перспективи їх впровадження

Завдання підготував науковий керівник _____ Н.В. Федірко

(підпис) *(ініціали, прізвище)*

«29» вересня 2024 р.

Завдання одержав здобувач _____ А.В.Катеринюк

(підпис) *(ініціали, прізвище)*

«29» вересня 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 96 сторінок, 8 таблиць, 1 рисунок, списоквикористаних джерел з 94 найменувань, 1 додаток.

«Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є розвиток цифрової економіки.

Предметом дослідження є державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є обґрунтування стратегічних пріоритетів удосконалення державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

– дослідити теоретичну сутність державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки;

– проаналізувати нормативно-правову базу застосування державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки;

– проаналізувати вітчизняну практику впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки;

– проаналізувати світовий досвід імплементації державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки;

– обґрунтувати стратегічні пріоритети удосконалення державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Теоретична, методична значущість отриманих результатів полягає у дослідженні теоретико-методологічних засад державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки та визначенні можливостей адаптації світового досвіду їх імплементації для України.

Практичне значення отриманих результатів полягає у обґрунтуванні стратегічних пріоритетів удосконалення державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Описані пропозиції можуть використовуватися органами публічної влади при формуванні та реалізації державної політики державно-приватної взаємодії для забезпечення розвитку цифрової економіки.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: цифрова економіка, цифровізація економіки, державно-приватні механізми, державно-приватне партнерство, взаємодія держави та бізнесу, впровадження державно-приватних механізмів, цифровізація.

ВІДГУК

про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувачки вищої освіти освітньо-професійної програми «Цифрове врядування»
Катеринюк Аліни Володимирівни
на тему «**Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки**»

1. Актуальність теми. На сьогодні цифрова економіка є ключовим фактором розвитку будь-якої країни, що сприяє її стабілізації та розвитку. Особливо актуальним це є для України в умовах війни, коли економіка нашої країни потребує задіяння нових ресурсів для відродження та усунення наслідків руйнувань інфраструктури. Державно-приватне партнерство дозволяє ефективніше використовувати ресурси та знання обох секторів для впровадження цифрових технологій у різні сфери економіки. Спільні зусилля держави та приватного сектору дозволяють розвивати цифрову інфраструктуру, що є основою для подальшого економічного зростання. З огляду на це обрана тема дослідження є надзвичайно актуальною.

2. Позитивними рисами кваліфікаційної роботи є теоретичне дослідження засад державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки, аналіз нормативно-правової бази, стану та проблем їх реалізації. Автором також здійснено аналіз потенціалу застосування світового досвіду імплементації державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки та обґрунтування стратегічних пріоритетів та перспектив їх подальшого удосконалення в Україні.

3. До *самостійних розробок автора* можна віднести визначені автором ключові етапи становлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні, здійснений аналіз факторів, що визначають розвитку цифрової економіки України в умовах воєнного стану за допомогою методології SWOT-аналізу, обґрунтовані заходи щодо удосконалення законодавчих засад впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України, а також обґрунтування ризиків їх застосування.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій підтверджується їх значущістю з точки зору використання в практиці публічного управління під час розробки заходів щодо імплементації державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні.

5. До *недоліків роботи* можна віднести недостатньо глибокий рівень обґрунтування ресурсного забезпечення визначених автором подальших кроків імплементації державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки України, а також недостатній аналіз практичних кейсів застосування механізмів державно-приватної взаємодії для реалізації проектів цифрової економіки.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК. В цілому робота відповідає вимогам, містить достатньо повне виконання індивідуальних завдань та допускається до захисту перед ЕК з рекомендованою оцінкою «93 відмінно».

Науковий керівник:
доцент кафедри національної економіки
та публічного управління
к.е.н., доцент
28 листопада 2024 року

Н.В. Федірко

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу здобувачки вищої освіти
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
освітньо-професійної програми «Цифрове врядування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
Катеринюк Аліни Володимирівни
на тему **«Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки»**

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення полягає в тому, що розвиток цифрової економіки має ключове значення в умовах сучасної глобальної конкуренції та економічного зростання. З огляду на швидкий технологічний прогрес і активну цифровізацію бізнесу, державного управління та суспільних сфер, співпраця між державою і приватними структурами стає критичною для створення сприятливого середовища, яке стимулює інновації, підприємництво та економічні реформи. У контексті сучасних економічних викликів та стратегічного курсу України на інтеграцію у світову цифрову економіку особливо актуальним є аналіз механізмів державно-приватного партнерства. Їх ефективність дозволяє об'єднувати ресурси, знання і досвід різних секторів для реалізації інноваційних проєктів і їх масштабування. Тому вивчення державно-приватних механізмів у цьому контексті набуває особливої ваги, оскільки воно спрямоване на формування нової цифрової екосистеми, яка стане основою для економічної стабільності, підвищення конкурентоспроможності та досягнення технологічної незалежності країни.

Якість проведеного дослідження. Робота характеризується чіткою структурою, логічністю викладу, використанням сучасних методів та відзначається якісним дослідженням, що поєднує теоретичний аналіз, емпіричні дані і практичні рекомендації. Авторка продемонструвала вміння критично оцінювати державно-приватні механізми, що реалізуються в цифровій економіці, а також запропонувала управлінські рішення, що можуть бути застосовані для їх удосконалення в Україні в умовах цифрової трансформації суспільства.

Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи. У роботі зроблено теоретичне дослідження змісту цифрової економіки та державно-приватних механізмів. Авторка використала спектр сучасних методологічних та емпіричних праць зарубіжних та вітчизняних науковців, застосовуючи при цьому еволюційний та логіко-історичний підходи, а також методи класифікації, типології, аналізу і синтезу тощо. Окрім того, в роботі використано метод SWOT-аналізу середовища розвитку цифрової економіки України в умовах воєнного стану. Здобувачка достатньо чітко визначила пріоритети відновлення економіки на засадах цифровізації.

Зауваження. Доцільно було б зупинитися в магістерській роботі на конкретних змінах у правовому забезпеченні процесів цифровізації в контексті євроінтеграційних реформ в Україні.

Практична значимість висновків і рекомендацій. Рекомендації, запропоновані здобувачкою, можуть використовуватися органами публічної влади при розробці та впровадженні нових державно-приватних механізмів у сфері цифрової економіки. Зокрема, практичне значення має надана оцінка автором середовища розвитку цифрового розвитку України в сучасних умовах.

Кваліфікаційна магістерська робота відповідає сучасним вимогам, рекомендується для публічного захисту та отримання позитивної оцінки, здобувачка вищої освіти заслуговує на присвоєння кваліфікації магістра з публічного управління та адміністрування.

Рецензент:
Керуючий партнер Адвокатського об'єднання «ДЕГА Партнерз»,
доктор філософії з публічного управління
та адміністрування

Костянтин ГАМКРЕЛІДЗЕ

ЗМІСТ

ВСТУП 3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖВНО-ПРИВАТНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ 7
1.1. Теоретичні засади розвитку цифрової економіки 7
1.2. Теоретична сутність державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки 11
1.3. Нормативно-правова база щодо формування та впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки 20
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ 30
2.1. Аналіз становлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні 30
2.2. Результати формування державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки 34
2.3. Світовий досвід державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки 40
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРІТЕТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ 50
3.1. Виклики взаємодії держави та бізнесу для забезпечення розвитку цифрової економіки в Україні 50
3.2. Середовище розвитку цифрової економіки для України в умовах воєнного стану 55
3.3. Стратегіні пріоритети, ризики та перспективи впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України 62
ВИСНОВКИ 70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 78

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток цифрової економіки відіграє важливу роль у сучасній глобальній конкуренції та економічному зростанні. За умов швидкого технологічного прогресу і активної цифровізації бізнесу, державного управління та суспільної сфери, співпраця між державним і приватним секторами набуває критичного значення для створення сприятливого середовища для інновацій, підприємництва та економічних трансформацій. Також цифрова економіка відіграє ключову роль у світових економічних стратегіях, сприяючи підвищенню продуктивності, створенню нових робочих місць і забезпеченню стійкого розвитку. За прогнозами міжнародних організацій, частка цифрових технологій у глобальному ВВП і далі зростатиме, що наголошує на важливості розвитку цифрової інфраструктури та регуляторних інструментів.

В умовах сучасних економічних реалій та стратегій інтеграції України у світову цифрову економіку, стає надзвичайно важливим дослідження державно-приватних механізмів. Це дає змогу виявити найефективніші моделі співпраці, беручи до уваги українські особливості, та сприяти створенню умов для сталого розвитку цифрових технологій. Зокрема, значну увагу слід приділити питанням створення інноваційних технопарків, цифрових хабів і механізмів підтримки стартапів за участі держави та бізнесу.

Ефективні механізми державно-приватного партнерства сприяють об'єднанню ресурсів, знань та досвіду різних секторів для розвитку інноваційних проектів та їх масштабування. Така співпраця дозволяє залучати інвестиції в стратегічні напрями цифрової трансформації, як-от впровадження штучного інтелекту, розвиток 5G-мереж, цифровізація освіти, охорони здоров'я та державного управління.

Україна, подібно до багатьох інших країн, зіштовхується з різними викликами у сфері цифровізації, зокрема такими як слабо розвинута цифрова

інфраструктура в регіонах, недоліки у нормативно-правовій базі, брак фахівців із відповідними знаннями, нерівний доступ до цифрових послуг серед різних груп населення.

Разом з тим в Україні впроваджується ряд ініціатив із цифровізації, таких як програма «Дія», які потребують подальшого розвитку через співпрацю з приватним сектором. Одночасно дослідження в цій галузі сприятиме розробці ефективних механізмів регулювання, залучення інвестицій та підтримки інновацій, що допоможе зміцненню економіки. Отже, вивчення механізмів державно-приватного партнерства в розвитку цифрової економіки є вкрай важливим, адже воно орієнтоване на створення нової цифрової екосистеми, здатної забезпечити економічну стабільність, конкурентоспроможність та технологічну незалежність України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну базу дослідження складають праці таких вчених як Буряк А.А. [7], Вишневський В.П., Князєв С.І. [10], Вінник О. [11-13], Дергач А.В. [17], Карчева Г.Т. [28], Круглов В.В. [38,39] та інші. Аналіз сучасного стану досліджень у сфері державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки дозволяє виділити кілька ключових напрямів, які привертають увагу науковців, аналітиків і практиків. Це питання цифровізації економіки, роль державно-приватного партнерства в цифровій трансформації, регуляторні та правові аспекти.

На основі аналізу публікацій можна визначити кілька перспективних напрямів: Дослідження впливу регіональних програм цифровізації на економічний розвиток за допомогою механізмів державно-приватного партнерства. Моделювання державних фінансових стимулів для ІТ-компаній та стартапів. Вивчення механізмів залучення приватного сектору до забезпечення кібербезпеки та захисту критичної цифрової інфраструктури.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування стратегічних пріоритетів удосконалення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі *завдання*:

- дослідити теоретичну сутність державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки;
- проаналізувати нормативно-правову базу застосування державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки;
- проаналізувати вітчизняну практику впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки;
- проаналізувати світовий досвід імплементації державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки;
- обґрунтувати стратегічні пріоритети удосконалення державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Об'єкт дослідження – розвиток цифрової економіки.

Предмет дослідження – державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки.

Методи дослідження. Для розкриття поставлених у кваліфікаційній магістерській роботі завдань було використано наступні методи: теоретичний – для систематизації, узагальнення та критичного аналізу теоретичних концепцій, наукових теорій та підходів, пов'язаних з розвитком цифрової економіки, державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки; порівняльний – для зіставлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в різних країнах; емпіричний – для обґрунтування впливу війни на розвиток цифрової економіки в Україні; логічний – для формування власних оціночних суджень; експертний та узагальнення – для формування напрямків удосконалення державної політики щодо пріоритетів та перспектив впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в України; системно-структурний – для отримання глибшого розуміння

процесів взаємодії держави та бізнесу; опис та узагальнення – для формування глибшого, комплексного та систематизованого уявлення про процеси взаємодії держави та бізнесу, що слугуватиме основою для розробки стратегій впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Теоретична, методична значущість отриманих результатів полягає результатів полягає у дослідженні теоретико-методологічних засад державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки та визначенні можливостей адаптації світового досвіду їх імплементації для України.

Практичне значення отриманих результатів полягає у обґрунтуванні стратегічних пріоритетів удосконалення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України.

Описані пропозиції можуть використовуватися органами публічної влади при формуванні та реалізації державної політики державно-приватної взаємодії для забезпечення розвитку цифрової економіки.

Інформаційною базою дослідження є матеріали Міністерства економіки України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти (постанови та розпорядження Кабінету міністрів України), Укази Президента України, цифрові платформи, додатки, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, додатків, висновків та списку використаних джерел. *У першому розділі* досліджено теоретико-правові засади державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки. *У другому розділі* здійснено аналіз практики впровадження державно-приватні механізмів розвитку цифрової економіки. У *третьому розділі* здійснено обґрунтування стратегічних пріоритетів удосконалення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні.

Апробація дослідження. Результати дослідження представлені автором на ІІІ міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Державна політика та управління стратегічними комунікаціями в кризових умовах» (м. Київ – м. Вроцлав, 23 жовтня 2024 року) [29].

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

1.1. Теоретичні засади розвитку цифрової економіки

Цифрова економіка, що характеризується широким використанням інформаційних та комунікаційних технологій у всіх сферах життя, стала невід'ємною частиною сучасного світу. Розуміння теоретичних засад, які лежать в основі її розвитку, є критично важливим для держав, бізнесу та суспільства в цілому.

Поняття «цифрова економіка» з’явилось відносно недавно. Вперше його запропонували Д.Тапскот та Ніколас Нігропонте, в 1995 році [1]. На думку вчених, перевагами цифрової економіки є заміна фізичних обсягів продукції інформаційним, зменшення витрат ресурсів на виготовлення електронних товарів, відсутність необхідності в площах для зберігання та розміщення товарів та їх миттєве переміщення в мережі Інтернет.

Поняття «цифрова економіка» пройшло тривалий шлях розвитку. Спочатку воно асоціювалося з автоматизацією виробництва та використанням комп'ютерів. Згодом фокус перемістився на Інтернет та електронну комерцію. Сьогодні ж цифрова економіка охоплює широкий спектр явищ, від штучного інтелекту до блокчейну.

Основні підходи до тлумачення поняття цифрової економіки наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Підходи до тлумачення поняття «цифрова економіка»

Автор	Визначення
Лаговський В.В., Немировська О.В. [40]	Цифрова економіка – це еволюційний розвиток традиційної економіки, започаткований на використанні сучасних електронних засобів, що передбачає відмову від аналогової взаємодії та аналогових носіїв інформації.
Вишневський В.П., Князєв С.І. [10]	Цифрова економіка- це економічна діяльність (всі економічні процеси, дії, транзакції), яка заснована або грунтується на цифрових технологіях, на мережі безлічі зв'язків, створених за допомогою цих технологій між фізичними та юридичними особами, обладнанням, виробничими і невиробничими процесами та інформацією.
Рудніченко Є. М., Гавловська Н. І., Суходоля С. А., Лісовський І. В., Ядуха С. Й [87]	цифрова економіка – це своєрідний симбіоз економіки знань та глобалізаційних процесів, вона заснована на цифрових технологіях, має складну структуру і включає ІТ-сектор, виготовлення та/або реалізацію продукції із застосуванням ІКТ та супутніх послуг
Коляденко С.В. [33]	цифрова економіка – це економіка, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції.
Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. [28]	цифрова економіка – це інноваційна динамічна економіка, що базується на активному впровадженні інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність окремих компаній, економіки та рівень життя населення.
Ткаченко С. [83]	wифрова економіка – це будь-яка економічна діяльність, пов'язана з виробництвом, збутом та споживанням товарів та послуг із використанням digital - технологій, а також із застосуванням електронної торгівлі, що спрямована на зростання конкурентоспроможності як окремого підприємства, так і держави в цілому.
Козлов В.В., Томашевська Т.В.[32]	цифрова економіка - це сучасний тип господарювання, в якому домінуючу роль відіграють дані, а також методи управління ними з метою ефективної реалізації процесів у сферах виробництва, розподілу, обміну та споживання.
Голобородько А.Ю. [14]	цифрова економіка – це діяльність, яка направлена на посилення впливу інноваційних цифрових технологій на певні ланки інформаційного, матеріального, фінансового, інтелектуального та сервісного потоків на засадах їх інтеграції в усі процеси діяльності підприємства та трансформації його бізнес-моделі
Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. [35]	ліяльність, в якій основними засобами (факторами) виробництва є цифрові (електронні, віртуальні) дані як числові, так і текстові.

Джерело: розроблено автором на основі [10;14;28;32;33;35;40;83;87].

Існує багато визначень цифрової економіки, проте всі вони підкреслюють важливу роль цифрових технологій у трансформації традиційних економічних процесів. Цифрова економіка – це не просто застосування інформаційно-комп'ютерних технологій в економіці, а радикальна зміна способів виробництва, розподілу, обміну та споживання товарів і послуг.

Хоча й вперше визначення цифрової економіки було запропоновано відносно недавно, її становлення почалось набагато раніше. Зародження цифрової економіки стало можливим завдяки стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у другій половині XX століття, зокрема розвитку комп'ютерів, інтернету та цифрових мереж. Цей процес відбувався у кілька етапів, які поступово змінювали світову економіку, спричиняючи перехід від традиційних економічних моделей до нових форм взаємодії, пов'язаних із цифровими технологіями.

Науковці, в тому числі автори праці «Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти» виділяють три основні етапи цифровізації економіки [88]. Початок розвитку цифрової економіки (перший етап) пов'язуть з зародженням інформаційного суспільства в 1960ті-1970ті роки. Фокус на ролі інформації як основного ресурсу та впливі інформаційних технологій на всі сфери життя. В даний етап у світі активно відбувається підкреслення інновацій, знань та мережевих ефектів як основних двигунів економічного зростання.

Разом з поширенням інтернету та мобільного зв'язку розпочався другий етап цифровізації з 1990-х років. Здійснюється аналіз структури та функціонування мереж, які лежать в основі цифрової економіки. Починаються дослідження процесів переходу до цифрової економіки та їх впливу на бізнес, суспільство та державу.

На сучасному етапі ми говоримо про третій етап цифровізації, пов'язаний із впровадженням у світову економіку цифрових валют та

технології розподіленого реєстру. Біткоїни та інші цифрові валюти здобули своє місце на світовому фінансовому ринку, їхня кількість і масштаби операцій з ними зростають. Це утворює новий валютний компонент світової фінансової архітектури, що відповідає вимогам сучасності.

Даний етап також пов'язують з Четвертою промисловою революцією, яку також називають «Індустрія 4.0». ЇЇ концепція сформульована у 2011р. президентом Всесвітнього економічного форуму в Давосі Клаусом Швабом.

Сучасний етап промислової революції пов'язаний з розвитком комунікативних Інтернет-технологій, які суттєво змінили технологію бізнес-процесів і отримали назву "цифровізації". Таким чином, основою Четвертої промислової революції та третьої хвилі глобалізації стала цифрова економіка [88].

Рисунок 1.1 – Принципи концепції «Індустрія 4.0.», що впливають на розвиток цифрової економіки:

Джерело: розроблено автором на основі [86]

Отже, основні риси Індустрії 4.0 включають повністю автоматизовані виробництва, де управління всіма процесами здійснюється в режимі реального часу з урахуванням змін у зовнішньому середовищі. Кіберфізичні системи створюють віртуальні моделі фізичних об'єктів, керують фізичними процесами та приймають децентралізовані рішення. Ці системи можуть об'єднуватися в єдину мережу, взаємодіяти в режимі реального часу, самоналаштовуватися та навчатися самостійно. Важливу роль відіграють інтернет-технології, які забезпечують зв'язок між персоналом і машинами. Підприємства здійснюють виробництво відповідно до потреб індивідуальних замовників, оптимізуючи при цьому собівартість виробництва.

1.2. Теоретична сутність державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки

Цифрова трансформація економіки є процесом розвитку різних IT-секторів, який стимулює впровадження інноваційних технологій в інших сферах. Цифрова економіка включає два види секторів: новітні, що з'явилися завдяки трансформації, та традиційні, які під впливом цифрових змін суттєво оновили свої виробничі та бізнес-процеси. Держава відіграє у цифровій економіці подвійну роль. Як регулятор, вона встановлює норми та принципи цифрової взаємодії між суспільством і владою, забезпечує контроль і перевірку способів їх реалізації, а також впроваджує технологічні зміни.

На думку вчених, необхідно розглядати партнерство між державою та бізнесом з точки зору форм їх взаємодії. В рамках цього виділяють три основні форми партнерства: економічне, правове та організаційне.

Ємельянов В.М. [22] визначає, що економічне партнерство включає співпрацю між державними органами і підприємницькими структурами з метою отримання додаткових доходів у бюджет, використовуючи ресурси

бізнес-сектора. Правове партнерство передбачає, що держава разом із підприємцями спільно організовує процес регулювання бізнесу. Підприємці можуть брати участь у робочих групах з розробки законодавства, створювати саморегульовані організації за участі фахівців державних органів, а також застосовувати інші форми і методи державного впливу на розвиток підприємництва. Організаційне партнерство полягає у взаємній участі представників однієї сторони в структурних підрозділах іншої. Це може включати, наприклад, участь державних представників в управлінні бізнесом або представників бізнесу в органах, які впливають на державні рішення.

Ефективна економічна співпраця держави та бізнесу, на думку українського економіста Я. А. Жаліло [24], має базуватися на таких основних засадах:

1) Соціальний діалог повинен враховувати умови функціонування бізнесу, оскільки нині однією з головних причин обмеження ефективності соціального партнерства є надмірно звужене поле співпраці, яке переважно обмежується лише соціально-трудовими відносинами.

2) Необхідна поступова трансформація від соціального до економічного діалогу, що має супроводжуватися розширенням кола учасників і об'єктів для спільного вирішення.

3) Бізнес повинен проявляти суспільну відповідальність, сприяючи покращенню умов оплати і праці.

4) Для сучасного бізнесу головною конкурентною перевагою є людський капітал, тому він має орієнтацію на підвищення вартості робочої сили і демонструє високий рівень соціальної відповідальності. Однак сьогодні через нерівні відносини з працівниками бізнес втрачає конкурентоспроможність на ринку кадрів.

5) Участь бізнесу в реалізації різноманітних програм, спрямованих на задоволення суспільних потреб, зокрема ініціативне перевищення стандартів у певних сферах.

6) Держава повинна забезпечити стабільні та прозорі умови для роботи бізнесу та отримання ним прибутку.

7) Відповідальність за створення умов для підвищення конкурентоспроможності національних компаній і стимулювання їхнього розвитку лежить на державі.

Науковці виділяють так моделі взаємодії держави та приватного сектору, як партнерство, патронаж, придушення і примус та невтручання влади [45]. Напрямом взаємодії в моделі «партнерство» є спільне створення стратегічних документів, концепцій, програм та нормативно-правових актів, державно-приватне партнерство, участь у розробці й реалізації цільових програм, соціальне партнерство. Дана взаємодія реалізується через такі інструменти, як участь бізнесу у розробці стратегій розвитку територій, у громадських та координаційних радах при органах влади, в угодах про соціально-економічне співробітництво, в реалізації спільних значущих інвестиційних проектів у рамках цільових програм, у виконанні державних контрактів, а також у включенні інвестиційних проектів корпорацій розвитку територій в державні програми та інші ініціативи.

Придушення і примус полягає в регулюючих функціях влади за допомогою інструментів економічного та адміністративного примусу. Реалізується через адміністративний тиск, реалізація соціально-значущих інвестиційних проектів. Модель «невтручання влади» полягає в реалізації державою функцій контролю та нагляду щодо бізнесу. Реалізується через систему штрафів, заборон, проведення перевірок.

Патронаж реалізується через державно-приватне партнерство.

Взаємодія державних інститутів, бізнесу та громадянського суспільства в економічній сфері реалізується через різні форми і методи, зокрема завдяки державно-приватному управлінню, яке широко використовується у світовій практиці і вважається більш ефективним, ніж виключно державне. Держава володіє повноваженнями для визначення цілей

та завдань розвитку, надання дозволів на діяльність в межах своєї компетенції для представників приватного сектору, а також для прийняття необхідних нормативно-правових актів. Приватне управління відзначається гнучкістю, мобільністю, швидкістю прийняття рішень та здатністю до впровадження інновацій. У більшості розвинутих країн об'єднано найкращі риси державного і приватного управління шляхом застосування механізму державно-приватного партнерства.

Державно-приватне партнерство є одним з ключових інструментів для розвитку цифрової економіки. Адже завдяки об'єднанню зусиль держави і приватного сектору можна досягти значних результатів у цифровізації економіки та суспільства.

У сфері державно-приватного партнерства держава частіше виступає як спостерігач і користувач цифрових послуг на рівні електронного врядування, ніж як активний учасник їх розробки. Виконуючи роль користувача цифрових технологій, державні структури застосовують Інтернет та інформаційні технології для надання своїх послуг у сфері електронного врядування та онлайн-торгівлі, включаючи тендерні закупівлі та продаж активів.

«Зелена книга» Європейської комісії щодо ДПП, опублікована в 2004 році визначає ДПП як різноманітні «форми співпраці між органами державної влади та діловим співтовариством, метою якої є забезпечення фінансування, будівництва, реконструкції, управління та обслуговування інфраструктури чи надання послуг [19].

Павлюк К. та Павлюк С. визначають ДПП як «конструктивну взаємодію держави, приватного сектору, громадянських інститутів в економічній, політичній, соціальній, гуманітарній та інших сферах суспільної діяльності» [51].

На думку Музиченко А.С. та Баржанір А.Л. «державно-приватне партнерство – це добровільне, публічне, юридично оформлене взаємовигідне

співробітництво держави і приватного сектора, засноване на консолідації та об'єднанні ресурсів або інших внесків сторін, поділі в заздалегідь визначених пропорціях прав, обов'язків, ризиків, результатів, а також засноване на врахуванні інтересів сторін і спільної координації зусиль з метою ефективної реалізації в різних галузях проектів, що мають істотне значення для суспільства» [47].

Мельник А.Ф. [43] розглядає, що «державно-приватне партнерство, яке ґрунтується на визначеній законодавчій базі, є співпрацею держави, суб'єктів приватного сектору економіки і суспільних інститутів в різних соціально-економічних сферах діяльності для реалізації значимих суспільних та пріоритетних для держави проектів, за її політично-інституційної підтримки, об'єднання ресурсів сторін, справедливого розподілу ризиків між партнерами, прозорості і рівноправності відносин для забезпечення ефективного розвитку економіки».

Відповідно до чинного законодавства України, «державно-приватне партнерство - співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами, та відповідає ознакам державно-приватного партнерства, визначеним цим Законом» [78].

З правової точки зору, моделі державно-приватного партнерства класифікуються за типом контракту між державними та приватними партнерами. Світовий банк, враховуючи відмінності між державно-приватним партнерством та іншими схожими проектами, розрізняє механізми ДПП за

рівнем участі приватного сектора та відповідними формами співпраці [2].

Згідно з Європейським звітом про ДПП, спектр форм співпраці в рамках державно-приватного партнерства є доволі різноманітним. У деяких країнах поняття ДПП співвідноситься виключно з концесією, коли послуги, що надаються, оплачують споживачі. У інших, ДПП передбачає будь-яку форму аутсорсингу та спільних підприємств, створених державним та приватним секторами [4].

Так, у документах Світового банку модель ДПП узагальнюється в чотирьох основних групах: контракти на управління та лізинг, концесії, проекти «зеленого поля», продаж активів [2].

Контракти на управління та лізинг. За цією схемою приватний сектор відповідає за управління проектом протягом терміну, зазначеного в договорі, проте об'єкт залишається у власності держави, яка зберігає за собою право на прийняття інвестиційних рішень. У цій категорії виділяють такі форми контрактів як контракти на управління, де уряд фінансує приватного партнера коштом бюджету для управління проектом, але ризики, пов'язані з операційною діяльністю, несе державний сектор та лізингові контракти, коли уряд на умовах платної лізингової оренди передає свої об'єкти приватному сектору у формі партнерства, при цьому всі ризики, що стосуються операційної діяльності, також перекладаються на приватного партнера [43].

В такій формі як концесія, приватний партнер бере на себе зобов'язання управління проектом протягом договірного періоду. Концесійна угода є більш перспективною формою співпраці між державою та приватним бізнесом. Це колегіальне партнерство між державною владою та бізнесом, яке нині активно розвивається в українській економіці. Економічна і правова суть концесійної угоди полягає в тому, що держава, через органи виконавчої влади або місцевого самоврядування, під час укладання угоди залишається власником майна, а приватний партнер отримує функції щодо його використання. У рамках такої співпраці концесіонер сплачує за користування об'єктами

державної або муніципальної власності. При цьому право на продукцію, отриману в процесі реалізації концесії, також передається концесіонеру. Умови виплат у межах концесійної угоди встановлюються в договорі і можуть включати періодичні (роялті) і разові (паушальні) платежі або відсотки від виручки.

Переваги концесійної угоди для держави включають реконструкцію та будівництво об'єктів громадської інфраструктури, зокрема в сфері ЖКГ, залучення приватних джерел фінансування в галузях економіки, де приватний капітал або взагалі не задіяний, або задіяний мінімально. Також це сприяє розподілу інвестиційних ризиків, створенню нових робочих місць та підвищенню інвестиційної привабливості регіону. Незважаючи на ці переваги, застосування концесійних угод супроводжується низкою проблем, таких як складність критеріїв під час проведення конкурсного відбору, обмежений вибір інструментів забезпечення умов угоди, специфічний список зобов'язань для концесіонера, а також обмежені доходи місцевих і регіональних бюджетів, що не дозволяють надавати гарантії інвесторам [80].

Основні форми концесії, зазначені Світовим банком, включають:

- Відновлення – експлуатація/управління – передача (ROT). У цій моделі приватний партнер реконструює існуючий об'єкт, яким потім управляє і обслуговує за власний рахунок і на власний ризик до закінчення договору. Після завершення терміну об'єкт передається державі;

- Відновлення – лізинг/оренда – передача (RLT). Тут приватний бізнес відновлює об'єкт і бере його у лізинг або оренду від державного партнера, експлуатуючи та обслуговуючи його на власний ризик до завершення договору;

- Будівництво – відновлення – експлуатація/управління – передача (BROT). У цьому випадку приватний сектор добудовує вже існуючий об'єкт, після чого керує ним і підтримує його за власні кошти і на власний ризик до завершення дії договору.

Проекти зеленого поля базуються на механізмі, де приватний партнер самостійно або у співпраці з державою будує і управляє новим об'єктом протягом періоду, зазначеного в контракті. Після завершення строку дії договору новий об'єкт може бути переданий державі, тобто стає державним майном. Такі проекти можуть реалізовуватися у різних формах співпраці: BLT (будівництво – лізинг – передача), BOT (будівництво – експлуатація/управління – передача), BOO (будівництво – володіння – експлуатація/управління), комерційний проект та оренда.

Продаж активів представляє собою механізм взаємодії держави та бізнесу, за якого приватний сектор купує частину державного об’єкту. Це може здійснюватися шляхом інвестицій у акції, або через програми приватизації, які забезпечують право власності. Згідно з класифікацією Світового банку, продаж активів може бути повний, коли уряд передає 100% капіталу державного об’єкта у розпорядження приватного партнера та частковий, коли уряд частково передає об’єкт у власність приватного сектору, при цьому зберігаючи за собою можливість управління ним [2].

Шилепницький П.І. та Петрова І.П. [93] виділяють такі тенденції розвитку державно-приватного партнерства у цифровій економіці:

1. Цифрова трансформація. Включає активне застосування інформаційно-комунікаційних технологій у співпраці між державою та приватним сектором. Це проявляється, зокрема, через впровадження в державно-приватне партнерство інноваційних технологій та цифрових рішень, таких як Інтернет речей, штучний інтелект і блокчейн, для підвищення ефективності та прозорості управління проектами та операціями та розширення сфери використання механізмів ДПП, що передбачає реалізацію проектів у рамках ініціатив «Розумні міста» та розвиток цифрової інфраструктури.

2. Кібербезпека та захист інформації, які стають дедалі важливішими у зв'язку зі зростаючою роллю інформаційно-комунікаційних технологій у

проектах державно-приватного партнерства. Це особливо стосується залежності функціонування об'єктів критичної інфраструктури, таких як атомні електростанції, інші енергетичні об'єкти, гідроелектростанції, залізничні вокзали, аеропорти та морські порти, від цифрових технологій та Інтернету. Через це питання захисту інформації та забезпечення кібербезпеки стають надзвичайно важливими і досягають рівня національної безпеки.

3. Сталий розвиток та екологічні ініціативи сьогодні вважаються надзвичайно важливими для реалізації проектів у форматі державно-приватного партнерства. Загалом, мова йде про те, щоб при співпраці держави з приватним сектором досягати цілей сталого розвитку. Особливу увагу приділяють відновлюваній енергетиці, «зеленій» інфраструктурі, екологічним проектам тощо.

4. Стійкість і готовність до катастроф означають, що в умовах зростаючої кількості природних катаклізмів і їхніх негативних наслідків, проект передбачає розвиток інфраструктури, здатної протистояти екологічним викликам і бути частиною системи попередження стихійних лих. Цей проект реалізовувався для ідентифікації значних ризиків, допомоги громаді в кращій підготовці до надзвичайних ситуацій чи лих, забезпечення більшої самодостатності після реальної події та надання рекомендацій щодо додаткової інформації.

5. Розвиток соціальної інфраструктури із залученням приватного бізнесу у формі державно-приватного партнерства має на меті розбудову інфраструктури, яка відповідає соціальним потребам населення. Це особливо важливо, враховуючи обмежені ресурси державного та місцевих бюджетів.

6. Місцеві та регіональні ініціативи включають співпрацю між державними і приватними секторами для надання базових послуг і створення умов для місцевого розвитку, таких як забезпечення широкосмугового Інтернету.

7. Альтернативні моделі фінансування проектів охоплюють державно-приватне партнерство. Зокрема, це стосується застосування таких фінансових інструментів співпраці між державою та приватним сектором, як «зелені» облігації, облігації соціального впливу, облігації сталості, змішані фінанси та інвестування з урахуванням впливу. Зелені облігації призначені для реалізації проектів, які мають позитивний екологічний вплив, таких як відновлювана енергетика, підвищення енергоефективності, екологічно чистий транспорт тощо. У свою чергу, соціальні облігації повинні використовуватися для фінансування ДПП-проектів, спрямованих на досягнення позитивного соціального ефекту або вирішення конкретних соціальних питань.

8. Удосконалення регуляторної бази полягає у поліпшенні нормативно-правового регулювання співпраці держави та приватного бізнесу. Це робиться для підвищення прозорості, відкритості, справедливості, покращення розподілу ризиків між сторонами, доступності послуг і створення найбільш сприятливих умов для залучення приватних інвестицій у проекти державно-приватного партнерства. Такі заходи включають внесення змін до законів про державні закупівлі, податкові пільги, поліпшення механізмів вирішення суперечок тощо.

9. Залучення стейкхолдерів і місцевої громади до реалізації проєктів державно-приватного партнерства передбачає їхню участь у процесі ухвалення рішень щодо ініціювання та реалізації угоди співпраці між державою та приватним сектором у формі ДПП. Це сприяє кращому розумінню потреб місцевої спільноти, забезпечує прозорість і відповідальність у прийнятті рішень, а також дозволяє контролювати хід виконання таких угод.

1.3. Нормативно-правова база щодо формування та впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки

Нормативно-правове забезпечення державно-приватних механізмів у сфері цифрової економіки є фундаментом для успішної цифрової трансформації країни. Воно створює умови для залучення інвестицій, розвитку інновацій та підвищення якості життя громадян.

Важливість ефективного нормативно-правового регулювання ДПП можна визначити наступними чинниками:

- Чітко визначені правила та процедури ДПП створюють передбачуване середовище для інвесторів, що сприяє залученню капіталу.
- Нормативно-правові акти мають гарантувати захист інвестицій приватних партнерів, що є важливим стимулом для інвестування.
- Процедури укладання договорів ДПП мають бути прозорими та відкритими для громадськості, що сприяє підвищенню довіри до державних інституцій.
- Ефективні механізми вирішення спорів між партнерами є необхідною умовою успішної реалізації проектів ДПП.

Отже, важливість удосконалення регуляторної бази полягає у поліпшенні нормативно-правового регулювання співпраці держави та приватного бізнесу. Це робиться для підвищення прозорості, відкритості, справедливості, покращення розподілу ризиків між сторонами, доступності послуг і створення найбільш сприятливих умов для залучення приватних інвестицій у проекти державно-приватного партнерства. Такі заходи включають внесення змін до законів про державні закупівлі, податкові пільги, поліпшення механізмів вирішення суперечок тощо.

Нормативно-правова база щодо формування та впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в світі має свої особливості для кожної країни.

Так, можна умовно виділити наступні моделі нормативно-правового регулювання:

- У сфері ДПП відсутні спеціалізовані нормативно-правові акти, тому регулювання відносин здійснюється згідно із загальним господарським законодавством, включаючи нормативно-правові акти щодо державних закупівель. Як правило, в таких країнах відсутні спеціальні організації або органи державної влади, які регулюють дану сферу. Прикладом таких країн є Австрія.

- Мінімалістичне правове регулювання державно-приватного партнерства виражається через набір галузевих нормативно-правових актів, які вибірково регулюють відносини в певних секторах економіки (Великобританія). Як правило в таких країнах є один спеціалізований орган державного управління регулювання взаємодії держави та бізнесу.

- Наявність на державному або регіональному рівні профільних нормативно-правових актів США). Мають декілька спеціалізованих органів державної влади [80].

Для прикладу, стратегія під назвою «Стратегія цифрової економіки», розроблена у Великій Британії, спрямована на цифрову трансформацію економіки. Це передбачає просування та впровадження інновацій у сферу економіки та бізнесу за допомогою цифрових інформаційно-комунікаційних технологій [40]. Деякі країни обрали шлях визначення основних цифрових прав і закріпили такі права громадян на найвищому, конституційному рівні. Наприклад, у 2001 році Конституція Греції була доповнена статтею, яка гарантує право всіх осіб на участь в інформаційному суспільстві та полегшення доступу до інформації, поширюваної в електронному вигляді [9].

В інших країнах активізувався процес розробки та ухвалення нормативно-правових актів у цій сфері. Наприклад, у 2017 році в Великобританії та Північній Ірландії прийнято закон про цифрову економіку (UK Digital Economy Act 2017). У Франції розроблено та прийнято закони

«Про електронну взаємодію між користувачами суспільних послуг (громадяни, бізнес-суб'єкти) і державними установами, організаціями і взаємодію між державними органами», «Про інформацію і свободу», «Про конфіденційність електронної економіки» [36].

Повертаючись до питання регулювання розвитку цифрової економіки в різних країнах світу, варто зазначити, що майже всі розвинені держави ухвалили закони, які встановлюють основи електронної взаємодії між державними органами та бізнес-суб’єктами. Ці закони базуються на концепції електронного урядування. Така взаємодія суттєво спростила певні дозвільні процедури та забезпечила швидшу і більш ефективну взаємодію між державою та бізнесом.

Для прикладу, типовий закон ЮНСІТРАЛ, прийнятий у Нью-Йорку в 1996 році, став основою для національного законодавства багатьох країн світу щодо електронної торгівлі. У цьому документі подано термінологічний та понятійний апарат, регламентовано юридичну силу повідомлень та передачі даних, а також правила укладення договорів в електронній формі з їх ключовими характеристиками. Крім того, визначено принципи міжнародної торгівлі в умовах розвитку інформаційних технологій та розглянуто питання документообігу при перевезенні вантажів [82].

У 2010 році в Європейському Союзі було ухвалено Цифровий порядок денний для Європи, який став першою з семи ініціатив у рамках стратегії «Європа 2020». Основною ціллю цього порядку денного було досягнення стійких економічних і соціальних вигід через створення єдиного цифрового ринку. Цей ринок базувався на швидкісному та надшвидкісному інтернеті, а також на сумісних програмах. Були визначені проблеми, які необхідно вирішити для реалізації потенційних переваг. Серед цих проблем відзначалися фрагментовані цифрові ринки, недостатня технічна сумісність, зростання кіберзлочинності та ризик зниження довіри до мереж, недостатні обсяги інвестицій, брак досліджень та інновацій, недостатній рівень цифрової

грамотності та професійних навичок, а також упущені можливості у вирішенні суспільних проблем. Для подолання цих перешкод і розкриття потенціалу цифрових технологій була потрібна комплексна та узгоджена політика на європейському рівні. У 2015 році в ЄС було прийнято Стратегію єдиного цифрового ринку в Європі. Вона підкреслювала важливість забезпечення більш ефективного доступу до послуг, створення сприятливих умов для розвитку мереж і послуг, а також максимально ефективного використання потенціалу зростання європейської цифрової економіки [88]. У кожній країні ЄС реалізуються власні національні програми

Щодо України, то табл. 1.2 містить перелік ключових нормативно-правових актів, що регулюють державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки в Україні. Правова основа для трансформації цифрової економіки включає закони, стратегії та постанови, які створюють законодавчі умови для ефективного функціонування цифрових інфраструктур, стимулювання інвестицій у новітні технології та забезпечення належної координації між державними органами та приватними компаніями.

Таблиця 1.2 – Нормативно-правове регулювання державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні

Нормативно-правовий акт	**Дата прийняття**	**Ключові положення**
1	*2*	*3*
Конституція України [34]	28 червня 1996 року	Основи правового регулювання держави, включаючи захист прав та свобод громадян в сфері цифрових технологій та економіки.
Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія) [20]	1 січня 2005 року	Визначає основи співпраці країн ЄС, включаючи питання економічного розвитку, в тому числі цифрових технологій.
Національна програма інформатизації на 2022-2024 роки [72]	8 липня 2022 року	Окреслює стратегічні цілі для розвитку цифрової інфраструктури та стимулювання інформатизації в Україні.
Положення про Міністерство цифрової трансформації (Мінцифри) [52]	18 вересня 2019 року	Описує функції і структуру Мінцифри, що займається розвитком цифрових технологій і трансформацією в Україні.

Продовження таблиці 1.2

1	*2*	*3*
Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» [56]	22 листопада 2023 року	Створює механізми для страхування інвестицій у цифрову економіку та експортну діяльність України.
Закон України «Про електронні комунікації» [59]	16 грудня 2020 року	Регулює цифрові комунікації в Україні, створюючи основи для розвитку цифрової інфраструктури.
Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки» [74]	15 липня 2021 року	Закон визначає напрямки та заходи для розвитку цифрових технологій, стимулюючи державно-приватне партнерство.
Закон України «Про Національну програму інформатизації» [72]	1 грудня 2022 року	Встановлює принципи інформатизації в Україні з особливим акцентом на цифровізацію державних послуг.
Закон України «Про цифровий контент та цифрові послуги» [79]	10 серпня 2023 року	Окреслює правові рамки для надання та розвитку цифрових послуг, що мають значення для цифрової економіки.
Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [60]	5 жовтня 2017 року	Закон регулює механізми для електронної ідентифікації та забезпечення довірчих послуг у цифровому середовищі.
Закон України «Про внесення змін до деяких законів щодо забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем» [54]	15 березня 2022 року	Оновлює правила функціонування ІТ-систем та електронних комунікаційних систем в Україні.
«Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» [77]	15 травня 2013 року	Стратегічний документ, що окреслює напрямки розвитку інформаційного суспільства та цифрової економіки.
Закон України «Про державно-приватне партнерство» [57]	1 липня 2010 року	Закон, що регулює взаємодію держави та приватного сектору для реалізації інвестиційних проектів, зокрема в цифровому секторі.
Про внесення змін до деяких законів щодо реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями» [55]	9 серпня 2023 року	Механізми підтримки інвестиційних проектів, у тому числі в цифровій економіці, з боку держави.
Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [58]	17 грудня 2020 року	Закон сприяє залученню інвестицій у інфраструктуру, зокрема цифрову, в Україні.

Джерело: розроблено автором на основі [20; 34; 55; 54-60;72;74;77;79]

Правове регулювання цифрової економіки в Україні ґрунтується на ряді законодавчих актів, які визначають правові та організаційні основи для розвитку цієї сфери. Конституція України [34], як основний закон країни, гарантує права і свободи громадян, включаючи право на доступ до цифрових послуг. Крім того, вона передбачає основи для правового регулювання взаємодії між державними органами та приватним сектором у сфері цифрових технологій.

Законодавчі акти, такі як Закон України «Про державно-приватне партнерство» [57], створюють механізми для реалізації інвестиційних проектів, включаючи цифрову інфраструктуру, за участю приватного капіталу. У свою чергу, Національна програма інформатизації на 2022-2024 роки [25] окреслює стратегічні напрямки для розвитку цифрової економіки та забезпечення доступу громадян до державних цифрових послуг.

Законодавство, що стосується цифрових комунікацій, цифрового контенту та послуг, а також електронної ідентифікації, забезпечує основи для розвитку інфраструктури, що дозволяє Україні інтегрувати цифрові технології у всі сфери життя. Особливе значення має Закон про стимулювання розвитку цифрової економіки, який регулює взаємодію між державою та приватними компаніями для стимулювання інвестицій у цифрову трансформацію.

Також в Україні розроблено підзаконні нормативно-правові акти, їх характеристику наведено в додатку А.

Незважаючи на наявність численних актів, законодавство, яке регулює цифровізацію, все ще містить низку недоліків, що несприятливо позначаються на соціальній спрямованості цифровізації, тобто на врахуванні інтересів не тільки всіх основних учасників цих відносин, а й найбільш незахищених категорій (малих і середніх суб’єктів цифрового підприємництва та цифрових споживачів). Щодо останніх, законодавець ухвалив низку законів [81, с. 69], які закріплюють механізми захисту прав цифрових споживачів, проте їх положення не уніфіковані. Наприклад, поняття «цифрової послуги»

визначається в низці законів, а механізми захисту прав споживачів цифрових послуг варіюються залежно від сфери (електронна комерція, фінансові послуги, електронні комунікації тощо).

Водночас варто відзначити позитивні зміни в українському законодавстві щодо цифровізації, зокрема впровадження дієвих механізмів захисту прав цифрових споживачів, навіть попри умови війни. Україна продовжує рухатись до нових цифрових досягнень, що відображено в положенні закону «Про цифровий контент та цифрові послуги» [78]. Україна також набуває досвіду у розбудові систем захисту персональних даних громадян. Закон України «Про внесення змін до деяких законів щодо забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів» визначає можливість створення резервних копій державних інформаційних ресурсів на фізичних носіях у зашифрованому вигляді та їх зберігання, зокрема за кордоном, у період воєнного стану [54].

Багато експертів вважають, що Закон України «Про цифровий контент та цифрові послуги» значно сприятиме зміцненню цифрового бренду України на міжнародній арені, демонструючи цінності правового забезпечення розвитку цифрової економіки та суспільства. Прийняття цього закону стало необхідним для імплементації у національне законодавство Директиви ЄС 2019/770, яка регулює аспекти контрактів на постачання цифрового контенту та послуг [79].

Таким чином, цей закон має потенціал для значних змін в правовому регулюванні цивільних прав щодо цифрових об’єктів, зокрема, для внесення змін до Цивільного кодексу України, що визначає цифрові речі як об’єкти цивільних прав. Однак питання уніфікації термінів та визначення правових наслідків обігу цифрових продуктів потребує додаткового правового врегулювання.

Попри врахування відповідних положень права Європейського Союзу та впровадження нових правових механізмів у сфері цифровізації економіки, на сьогодні не вдалося досягти єдиного підходу до формування національного правового поля щодо цифрових відносин. Зокрема, не уніфіковані такі поняття, як «цифрова послуга», а також правові механізми захисту прав вразливих категорій споживачів (зокрема, осіб похилого віку, з обмеженими можливостями чи хворобами) [13, с. 275]. Це також стосується обов'язку постачальників цифрових послуг надавати споживачам необхідну інформаційну допомогу у доступній формі, а також забезпечення права таких споживачів на використання традиційних для аналогової економіки форм взаємодії з постачальниками у разі відсутності можливостей (знань, засобів або коштів) для користування цифровими послугами.

У цьому контексті доцільно звернути увагу на повноваження Міністерства цифрової трансформації України, зокрема щодо формування та реалізації державної політики в галузі цифрових навичок і цифрових прав громадян, а також положення Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки», що стосуються діяльності резидентів Дія Сіті, зокрема, в напрямі навчання цифровій грамотності [74]. Якщо цифрова освіта молоді забезпечується через освітні установи, то значно менше уваги приділяється споживачам, які більшу частину свого життя прожили в аналоговому світі, що особливо негативно позначається в умовах воєнного стану, коли значна частина молоді та середнього віку виїхала за кордон, а громадяни похилого віку або особи з обмеженими можливостями залишаються без належної підтримки, зокрема щодо використання цифрових ресурсів для отримання інформації про комунальні послуги. Зокрема, Директива ЄС про електронну комерцію вимагає від держав-членів створення контактних пунктів для надання загальної інформації споживачам і постачальникам послуг про їх права і обов'язки, а також про механізми подачі скарг і відшкодування збитків у разі спорів [23, с. 387].

Завдання, визначені в Національній програмі інформатизації на 2022-2024 роки, свідчать про складність процесу цифровізації, який потребує належного правового забезпечення [72]. Відповідно, необхідно вдосконалювати законодавство, яке регулює цифровізацію як частину інформатизації, адже нині існує велика кількість нормативно-правових актів, але не досягнута їх систематизація. Це потребує прийняття Цифрового кодексу України, який повинен закріпити основні поняття цієї сфери та визначити ключові принципи створення і використання цифрових ресурсів у суспільстві. Важливим кроком є також внесення положень про цифрові права та обов'язки громадян до Конституції України [25;26].

Отже, розвиток цифрової економіки в Україні неможливий без комплексного правового регулювання, що включає законодавчі акти, які забезпечують інфраструктуру для цифрових послуг, сприяють залученню інвестицій та встановлюють правові рамки для державно-приватного партнерства. Законодавчі ініціативи, зокрема щодо стимулювання цифрової економіки та інвестицій, створюють необхідні умови для забезпечення ефективного функціонування цифрових технологій в країні. Необхідність залучення інвестицій для повоєнної відбудови України передбачає створення правового механізму інституційного публічно-приватного партнерства. Це також стосується цифровізації як важливої складової інформатизації, що довела свою ефективність у різних сферах. Попри численні законодавчі ініціативи, правове забезпечення цифровізації залишається недосконалим через об'єктивні та суб'єктивні чинники, зокрема відсутність Цифрового кодексу України, який має стати основним нормативним актом для регулювання цифрових відносин в Україні. З метою покращення ефективності цифровізації необхідно продовжувати розвивати нормативно-правову базу, сприяти інтеграції нових технологій у державний сектор, а також стимулювати інвестиції в інновації та науково-технічний прогрес.

РОЗДІЛ 2
ПРАКТИКА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

2.1. Аналіз становлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні

Цифровізація стала важливим напрямком розвитку економік багатьох країн світу. Для України цей процес є особливо актуальним, оскільки він сприяє модернізації та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародній арені. Одним із ключових механізмів розвитку цифрової економіки є державно-приватне партнерство (ДПП), яке дозволяє ефективно поєднувати ресурси держави та бізнесу для досягнення спільних цілей. Розвиток цифрової економіки в Україні почався з початку 2000-х років, коли країна почала впроваджувати базові інтернет-технології та елементи електронного урядування. Проте значний прогрес у цифровізації був досягнутий лише після 2014 року, коли була започаткована низка реформ, спрямованих на інтеграцію України в глобальну цифрову економіку [16, с. 31].

Становлення цифрової економіки в Україні є важливим етапом в економічному розвитку країни, що сприяє інтеграції інноваційних технологій у різні сфери бізнесу та державного управління. Основним фактором ефективного розвитку цієї сфери є успішне застосування механізмів державно-приватного партнерства (ДПП), які дозволяють залучати приватні інвестиції для модернізації інфраструктури, реалізації інноваційних проектів та цифрових ініціатив [21, с. 62]. За останнє десятиліття Україна активно працює над впровадженням політик та законодавчих ініціатив, що стимулюють державно-приватне партнерство в цифровій економіці. У табл. 2.1 представлені основні етапи розвитку таких механізмів.

Таблиця 2.1 – Ключові етапи становлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні

Етап	**Рік**	**Основні події та ініціативи**	**Важливі акти та документи**	**Вплив на розвиток цифрової економіки**
Ініціація цифровізації	2010-2014	Створення стратегічних ініціатив для розвитку інформаційного суспільства, електронного урядування	Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» (2013)	Початок формування нормативно-правової бази для розвитку цифрових технологій в державному управлінні
Розвиток інфраструктури цифрових комунікацій	2015-2017	Створення інфраструктури для забезпечення доступу до Інтернету, розвиток мобільного зв’язку	Закон «Про електронні комунікації» (2017)	Регулювання та розвиток телекомунікаційної інфраструктури, створення основ для подальшого розвитку цифрової економіки
Стратегічні програми цифровізації	2018-2020	Прийняття програмних документів для стимулювання цифрових технологій, таких як «Стратегія розвитку інформаційного суспільства»	«Стратегія розвитку інформаційного суспільства» (2013), Програма інформатизації України на 2022-2024 рр.	Визначення стратегічних напрямків для розвитку цифрової економіки та активне залучення державних і приватних інвестицій
Розвиток електронного урядування та послуг	2021-2023	Створення цифрових послуг для громадян та бізнесу через державні платформи	Закон «Про електронні послуги» (2021), розвиток порталу «Дія»	Покращення доступу до державних послуг, розвиток системи електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг
Активізація державно-приватного партнерства у цифрових ініціативах	2023-2024	Розвиток державно-приватних проектів у сфері цифрових технологій та інфраструктури	Закон «Про стимулювання розвитку цифрової економіки» (2021), Національна програма інформатизації	Залучення приватних компаній до реалізації цифрових проектів та інвестицій в інфраструктуру

Джерело: розроблено автором на основі [12, с. 65]

Паралельно з розвитком цифрових технологій постали численні виклики: відсутність належної інфраструктури, проблеми з кібербезпекою та відставання у законодавчій сфері. Водночас, сучасні ініціативи, такі як реформи у сфері електронного урядування, цифровий підпис, а також розвиток платформи «Дія», сприяли значному прогресу [5]. Держава відіграє центральну роль у створенні нормативно-правової бази для розвитку цифрової економіки. До цього часу були ухвалені кілька важливих законів, таких як Закон України «Про електронну комерцію», а також розроблені стратегії для розвитку інтернет-економіки, зокрема програма «Цифрова Україна 2020». За допомогою державних ініціатив, таких як національна платформа «Дія», створено умови для впровадження електронних послуг та вдосконалення інфраструктури [89].

Приватні компанії також активно займаються розвитком цифрових технологій. Зокрема, телекомунікаційні компанії, IT-стартапи та інші підприємства займаються не тільки впровадженням новітніх технологій, але й розробкою цифрових рішень для державних органів, що дає змогу оптимізувати адміністративні процеси. Одним з успішних прикладів є партнерство між державними органами та приватними IT-компаніями у реалізації проектів «Цифрові послуги» та «Електронний уряд» [17].

До ключових механізмів, які забезпечують ефективну взаємодію держави та приватного сектору, можна віднести: спільні інвестиційні проекти, розвиток інфраструктури, а також державне замовлення на цифрові технології для публічних потреб. Приватний сектор має можливість брати участь у виконанні таких замовлень через механізми тендерів та партнерств, що стимулює інноваційні рішення.

Платформа «Дія» є одним з найуспішніших прикладів державно-приватного партнерства в Україні, що дозволяє громадянам отримувати різноманітні державні послуги онлайн. Створення цієї платформи стало можливим завдяки ефективній співпраці державних органів, приватних

компаній та ІТ-розробників. Ще один приклад успішного ДПП – це розвиток електронного урядування в Україні. Приватні ІТ-компанії, що надають технічні рішення для автоматизації державних процесів, відіграють важливу роль у цьому напрямі. Реалізація таких проектів дозволяє підвищити ефективність державних послуг та зменшити корупційні ризики [30, с. 75].

Розвиток цифрової економіки в Україні неможливий без ефективної взаємодії між державними органами та приватними компаніями. Державно-приватне партнерство є важливим механізмом для впровадження інновацій і модернізації інфраструктури, що сприяє розвитку економіки та підвищенню якості державних послуг. Успішні приклади партнерства, такі як платформа «Дія», демонструють потенціал для подальшого розвитку цифрових ініціатив в Україні.

Становлення державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в Україні відбувається поетапно і є ключовим для інтеграції сучасних цифрових технологій в усі сфери економіки. На кожному з цих етапів державні ініціативи та приватний сектор взаємодіють для створення ефективної інфраструктури, здатної задовольнити потреби бізнесу та громадян у цифрових послугах. Державні програми та законодавчі ініціативи, такі як «Стратегія розвитку інформаційного суспільства» та законодавчі акти щодо електронних послуг, створюють правову основу для розвитку цифрових технологій в Україні. Важливим результатом цієї взаємодії є активне залучення приватного капіталу для фінансування цифрових проектів, що в свою чергу дозволяє значно прискорити процеси цифровізації в усіх секторах економіки [15].

Підвищення рівня державно-приватного партнерства дозволяє Україні залучати приватні інвестиції та реалізовувати інноваційні проекти, що сприяє розвитку цифрової економіки та підвищенню конкурентоспроможності країни. Це стало можливим завдяки ефективному застосуванню механізмів партнерства в таких сферах, як електронне урядування, розвиток цифрових

платформ та інфраструктури. Проте для забезпечення подальшого прогресу важливо продовжувати вдосконалювати механізми державного управління та інтегрувати їх із сучасними технологічними рішеннями, що дозволить Україні ефективно розвивати цифрову економіку в глобальному контексті [91, с. 25].

2.2. Результати впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки

Цифровізація економіки є одним з найбільш перспективних напрямів для досягнення сталого економічного розвитку в умовах глобалізації та технологічних змін. Впровадження державних та приватних механізмів у сферу цифрової економіки є важливим кроком для забезпечення ефективності цієї трансформації. Державно-приватне партнерство (ДПП) в даному контексті є потужним інструментом, який сприяє розвитку інфраструктури, модернізації технологій, а також стимулює інвестиції в цифрові інновації [26].

Згідно з даними центральних та місцевих органів виконавчої влади України, на 01.01.2024 р. укладено 198 договорів за умовами державного приватного партнерства (ДПП), з яких 22 договори перебувають у реалізації (10 – концесійні, 6 – про спільну діяльність, 6 – інші). Водночас 166 договорів не реалізуються: 115 не виконуються, а 51 було розірвано або завершився термін їх дії. 10 договорів призупинені через збройну агресію Російської Федерації.

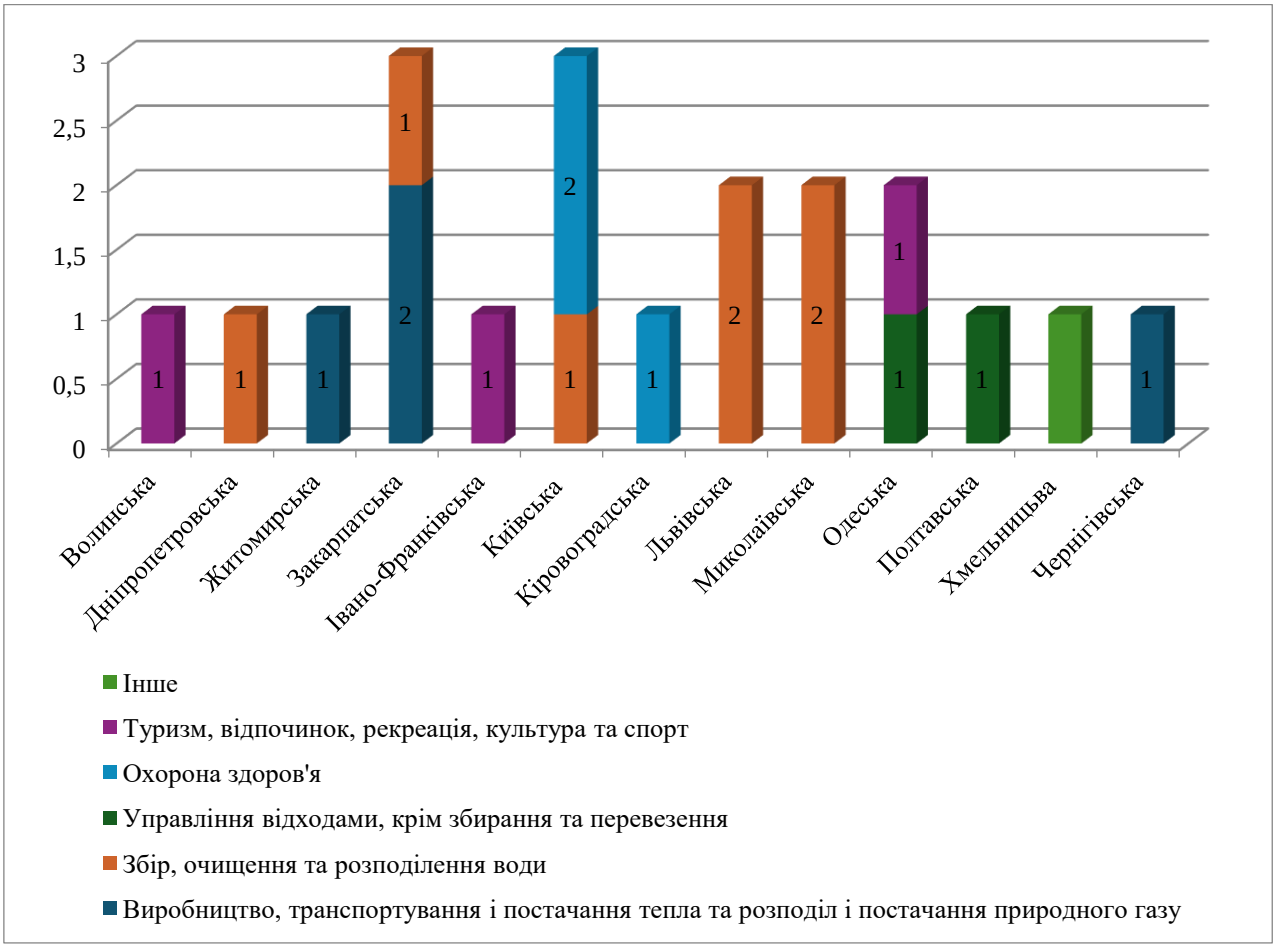

Рисунок 2.1 – Договори, що укладені на умовах ДПП та реалізуються в Україні станом на 01.01.2024 р.

Джерело: розроблено автором на основі [49]

Закарпатська область має найбільше договорів у сфері туризму, відпочинку, рекреації, культури та спорту (2 договори). Київська область має широке охоплення в сферах управління водними ресурсами та управління відходами (3 договори). У Львівській та Одеській областях також є договори в різних секторах, зокрема у сфері туризму та охорони здоров’я. Сфера охорони здоров’я, управління водними ресурсами та теплопостачання представлена кількома договорами в окремих областях, що свідчить про важливість розвитку цих напрямків в Україні через ДПП. Цей розподіл може свідчити про локальну специфіку потреб і стратегій розвитку кожної області, а також про різну активність у впровадженні проектів за умовами ДПП в різних секторах.

Особливу увагу в цьому контексті заслуговує можливість участі кількох дружніх держав у ДПП, що дозволяє акумулювати великі ресурси для вирішення комплексних завдань, зокрема глобальних проблем, таких як охорона здоров'я, кліматичні зміни, навколишнє середовище та інші. Це відкриває нові горизонти для залучення інвестицій з боку кількох держав і підприємств для вирішення завдань, що мають значення як для окремих держав, так і для глобальної спільноти [31].

У межах Міжнародного економічного форуму в Давосі 17 січня 2024 року, Міністерство цифрової трансформації України спільно з Швейцарською агенцією розвитку та співробітництва (SDC) організувало захід, присвячений розвитку цифрової трансформації в Україні. У ході заходу було презентовано український досвід у створенні цифрової держави, зокрема: стратегію розвитку інновацій WIN-WIN, спрямовану на забезпечення вигод для всіх учасників процесу, реалізацію проєкту «Мрія», який сприяє цифровій трансформації окремих сфер, а також проєкти, що стосуються розмитнення автомобілів через платформу «Дія» та покращення прозорості діяльності митниці [5].

Крім того, відбулося відкриття другого у світі GovTech-центру, що реалізується у Києві. Центр підтримуватиме цифрову трансформацію урядових процесів, розвиток електронного врядування та цифрових навичок, завдяки партнерству Міністерства цифрової трансформації України з ВЕФ. Цей центр сприятиме прискоренню цифрових реформ в Україні, зокрема обміну досвідом між українськими стартапами та міжнародними партнерами, попри виклики повномасштабної війни [90, с. 102].

Завдяки дослідженню «Web3 для України», проведеному Міністерством цифрової трансформації України разом з Громадською спілкою «Віртуальні активи 2030», були виявлені основні обмеження для розвитку web3-індустрії в Україні. [94, с. 221].

Згідно з звітом «Deloitte», до 2030 року доходи від промислового метавсесвіту можуть досягти 100 млрд дол. США, що значно перевищить доходи від споживчого та корпоративного метавсесвітів (до 50 млрд і 30 млрд дол. США відповідно). Очікується також значне зростання ринку цифрових двійників та доповненої реальності, що сприятиме розвитку нових технологій і підвищенню інноваційної активності на глобальному рівні. Українські стартапи, які брали участь у конкурсі «Ukrainian Startup Fund», представили інноваційні цифрові технології на Міжнародній виставці споживчої електроніки (CES) у Лас-Вегасі, демонструючи потенціал для змін у виробничих ланцюгах з високою доданою вартістю [89]. Ключові досягнення цифрової трансформації України в 2023 році наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Ключові досягнення цифрової трансформації України в 2023 році

Досягнення	**Характеристика**	**Сума/Кількість**	**Примітки**
UNITED24	Фандрейзинг на підтримку України	Більше 500 млн. дол. США	Зібрано коштів через глобальні кампанії
Програма «єВідновлення»	Виплати громадянам на відновлення	34,5 тис. заявників, 3,2 млрд грн	Підтримка в рамках відновлення після війни
Кластер «Brave1»	Інвестиції в інновації	2,3 млн. дол. США	Підтримка 137 інноваційних проектів
Платформа «Дія»	Нові електронні послуги	39 нових послуг, 19,9 млн користувачів	Розширення доступу до цифрових послуг
Підтримка бізнесу	Освітньо-грантові програми	221,8 млн грн	Підтримка через «Дія.Бізнес» та «EU4Business»

Джерело: розроблено автором на основі [50]

У 2023 році за підтримки міжнародних партнерів було реалізовано 14 національних стендів України на великих міжнародних виставках. Це дозволило 129 українським компаніям з різних секторів підписати експортні контракти на суму 352,3 млн грн, зокрема в ЄС, США, ОАЕ та Японії. Крім

того, в рамках ініціативи «Business Bridge» було залучено 3,75 млн євро для підтримки 1 500 підприємств, постраждалих від війни [48].

В Україні за останні роки спостерігається активне впровадження державно-приватного партнерства в рамках розвитку цифрової економіки. Одним з найбільш значущих прикладів є проект «Дія Сіті», який передбачає створення спеціального правового режиму для IT-компаній та інших цифрових підприємств. Цей проект дозволяє залучати інвестиції для розвитку цифрової інфраструктури, а також надає юридичні та фінансові переваги для учасників. Попри позитивні результати, існують певні перешкоди на шляху ефективного впровадження ДПП у цифрову економіку:

- В Україні все ще існують проблеми з доступом до високошвидкісного інтернету та іншої цифрової інфраструктури, що обмежує можливості для розвитку цифрової економіки.
- Відсутність повної систематизації цифрових законів та норм створює правову невизначеність для учасників ДПП.
- З ростом цифрових сервісів зростають і ризики для кібербезпеки, що вимагає постійного оновлення нормативно-правових актів для захисту цифрових ресурсів.

Запропонований Регламентом ЄС економіко-правовий механізм інвестування, що передбачає участь кількох дружніх держав і бізнесу для реалізації великих стратегічних інвестиційно-інноваційних проектів, заслуговує на увагу при вдосконаленні українського законодавства. Зокрема, це стосується Закону України «Про державно-приватне партнерство» [56], який на сьогодні не передбачає можливість участі в партнерстві інших держав, крім України та її органів місцевого самоврядування, а також не включає інституційну форму партнерства.

Для попередження можливих зловживань, Регламент 2021/2085 встановлює суворі вимоги до організації спільних підприємств (СП), що реалізують проекти за участі інституційного державно-приватного

партнерства (ДПП). Ці вимоги охоплюють різноманітні аспекти функціонування таких СП, зокрема: мету та принципи створення СП, визначення оперативних цілей та завдань, правовий статус учасників і партнерів, а також організаційну структуру підприємства. Остання включає не лише управлінські органи, такі як правління та виконавчий директор, але й дорадчі органи, до яких належать групи представників держав-членів та асоційованих держав, науково-консультативні органи, а також групи зацікавлених осіб, що можуть бути факультативними. Крім того, Регламент визначає фінансові вимоги, зокрема щодо забезпечення фінансування, аудиту, звітності, внутрішніх ревізій, а також регулює питання, пов'язані з персоналом СП, включаючи їх привілеї, імунітет, відповідальність і механізми вирішення конфлікту інтересів, а також умови припинення діяльності СП [13, с. 278].

Регламент 2021/2085 також містить положення, що визначають правовий статус СП у різних секторах, таких як охорона здоров'я, авіація, залізничний транспорт і цифровізація, що свідчить про високу значущість ефективного правового регулювання відносин між державами та приватним бізнесом. Європейський Союз визнає важливість інституційної форми ДПП для вирішення стратегічних завдань, що стоять перед Союзом, і встановлює необхідність забезпечення ефективності таких партнерств, попередження зловживань у процесі їх функціонування, а також забезпечення специфічних вимог для реалізації поставлених завдань у кожному конкретному секторі [94, с. 225].

На сьогодні дослідження в цій сфері зосереджені на вдосконаленні нормативно-правового, організаційного та фінансово-економічного механізмів співпраці органів публічної влади з міжнародними інвесторами для відновлення інфраструктурних об'єктів територіальних громад через реалізацію проектів ДПП.

Отже, державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки в Україні вже мають позитивні результати, такі як зростання інвестицій у цифрову інфраструктуру та покращення доступу до цифрових послуг. Однак для досягнення максимальної ефективності необхідно вирішити існуючі проблеми, зокрема, покращити правову базу, забезпечити рівний доступ до цифрових послуг та розвивати систему кібербезпеки. Перспективи розвитку включають подальше залучення інвестицій, розвиток цифрової освіти та співпрацю з міжнародними партнерами.

2.3. Світовий досвід державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки

Сучасні тенденції економічного розвитку характеризуються перехідними процесами, що спричиняють зміну рівня взаємодії суб'єктів економічної діяльності. В умовах швидкої цифровізації основними драйверами створення нової вартості та досягнення конкурентних переваг виступають інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), інтелектуальні рішення та інноваційні підходи. Держави, в свою чергу, мають можливість скорочувати витрати на документообіг, що позитивно впливає на їх імідж та забезпечує економію ресурсів, що може привести до додаткових надходжень до бюджету.

Одним із ключових міжнародних індикаторів, що оцінює рівень цифровізації державних послуг, є індекс онлайн-послуг (Online Service Index, OSI). Цей індекс обчислюється в рамках Індексу розвитку електронного уряду ООН і ґрунтується на результатах дослідження національних веб-сайтів, що дозволяють оцінити можливості електронної взаємодії між громадянами, бізнесом та державою для надання послуг, а також для запиту та доступу до

відкритих державних даних. Оцінюється також здатність отримання послуг у електронному вигляді.

Процес цифровізації охоплює майже всі країни світу, де кожна країна самостійно визначає свої пріоритети розвитку в цій сфері. На даний момент 15 країн реалізують національні програми цифровізації. Серед передових держав у цій сфері відзначаються Данія, Китай, Нова Зеландія, Південна Корея, Сінгапур, який в рамках програми «Інтернет плюс» інтегрує цифрові індустрії з традиційними секторами, Канада, що створює IT-хаб у Торонто, а також Південна Корея, яка в рамках програми «Креативна економіка» робить акцент на розвиток людського капіталу та підприємництва, а також поширення досягнень ІКТ. Данія, зокрема, зосереджується на цифровізації державного сектору [91, с. 103].

У Німеччині близько 10% населення працює в високотехнологічних галузях, а держава відіграє ключову роль у фінансуванні таких проектів. Сінгапур, з іншого боку, створює «Розумну економіку», де основним двигуном стають ІКТ. У 2014 році країна ініціювала розробку концепції Smart Nation, спрямованої на покращення якості життя громадян за допомогою цифрових технологій, запросивши до співпраці бізнес та експертів. Одна з головних ініціатив – розвиток національної сенсорної мережі для створення «розумних міст», де кожен проект підтримується тендерами, що відкриті для всіх учасників, включаючи малий та середній бізнес. Зокрема, у 2015-2016 роках більше половини контрактів було підписано з малими та середніми підприємствами [31].

Міжнародний досвід цифровізації державних (адміністративних) послуг та діяльності органів публічної влади оцінюється через систему міжнародних рейтингів, таких як Digital Economy and Society Index (DESI) та EGDI (E-Government Survey: E-Government for the People). Рейтинг DESI, що відображає рівень цифрових державних послуг в Європі, показує, як уряди забезпечують онлайн-взаємодію з громадянами. За даними ООН, індекс взаємодії громадян

із державними органами через Інтернет зріс у минулому році [42].

Серед країн, які продемонстрували високий рівень цифровізації державних послуг, варто відзначити Данію, Фінляндію та Нідерланди, де більше 90% користувачів Інтернету (віком 16–74 роки) взаємодіють із державними органами через онлайн-платформи. Аутсайдерами в цій сфері є Румунія, Болгарія та Італія. Найвищі результати за рівнем цифровізації національних державних послуг показали Мальта, Естонія та Люксембург, набравши понад 90 балів. Зокрема, 12 країн, включаючи Швецію, Австрію, Латвію, та інші, набрали понад 80%. У той час як Румунія, Греція, Угорщина та Болгарія показали результати менше 60% [81, с. 69].

Данія є лідером за індексом EGDI, де кожен громадянин та бізнес мають особистий кабінет для взаємодії з державними органами в реальному часі. З 2015 року громадяни зобов’язані здійснювати комунікацію з державними органами через Інтернет. В Данії 95% домогосподарств мають доступ до Інтернету, кожен громадянин має цифровий паспорт (digital ID), а всі державні органи та муніципалітети з’єднані в єдину мережу для взаємодії. Ця система дозволяє значно скоротити витрати державного бюджету на публічне управління, економлячи 10-20% на рік [30, с. 95].

У країні активно впроваджуються проактивні послуги, наприклад, пропозиції наступних освітніх програм після закінчення навчання. Ефективність впровадження інновацій здійснюється в три етапи: готовність, прийняття та інституціоналізація. Готовність є основою для розвитку процесу, визначаючи подальші зміни та перетворення.

Цифровізація держави є глобальним трендом, що включає цифровізацію операцій держави та державних компаній, що сприяє створенню вартості в економіці та підвищенню рівня життя. Основні напрями цифровізації включають цифрове управління: документообіг, принципи «digital by default» і «digital first», а також перегляд неефективних процесів. Цей процес охоплює взаємодію держави з громадянами (G2C), бізнесом (G2B) та внутрішніми

структурами (G2G) [42].

В Україні позитивні зміни в напрямку цифровізації адміністративних послуг закріплюються через нормативно-правову базу, зокрема через закони та постанови, що сприяють популяризації електронних форм отримання послуг серед населення. До основних нормативних актів належать закони «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [74], «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо оптимізації центрів надання адміністративних послуг» [56] та інші важливі документи, що сприяють реалізації стратегії цифровізації в Україні.

У Національній економічній стратегії України на період до 2030 року (Напрям 8.1 розділу Стратегії) [72] наголошено, що з метою забезпечення соціально-економічного та науково-технологічного розвитку країни, сприяння демографічному зростанню, підвищенню рівня життя населення та створенню комфортних умов для проживання одним із основних напрямів визначено прискорене впровадження цифрових технологій в економічну та соціальну сфери. Цифрові технології вказуються як ефективний інструмент для прискорення економічного розвитку та поліпшення якості життя громадян.

Для реалізації цифрової трансформації державних послуг необхідно забезпечити їх надання відповідно до основних принципів: реєстрової моделі надання послуг, проактивності, екстериторіальності, багатоканальності, а також виключення участі людини у процесах міжвідомчих запитів та прийняття рішень. Реєстрова модель передбачає ведення реєстру ходу виконання запитів та надання послуг в електронному форматі, що дозволяє автоматично передавати інформацію між органами влади через єдиний особистий кабінет громадян чи юридичних осіб. Зміни правового статусу заявника фіксуються у реєстрі, а надання послуг здійснюється без необхідності особистого відвідування органів влади [30, с. 95].

Проактивність надання послуг включає в себе автоматичне оповіщення осіб, зареєстрованих у державних інформаційних системах, про можливість

подання заяви на отримання послуг. Це дозволяє значно скоротити час, необхідний для оформлення заявок. Екстериторіальність означає можливість подачі заяви та отримання результату послуги через портал або будь-який центр надання послуг, незалежно від місця реєстрації або звернення.

Багатоканальність надання послуг передбачає інтеграцію різних каналів взаємодії з громадянами, що дозволяє подати заявку та отримати результат через зручний для заявника канал. Важливим є також виключення участі людини у процесі прийняття рішень при наданні пріоритетних державних послуг, що досягається шляхом алгоритмізації критеріїв надання послуг. У випадку об'єктивної необхідності участі людини, це повинно бути чітко регламентовано.

Незважаючи на значні переваги цифрових технологій, зокрема підвищення ефективності державних установ, стандартизацію послуг, скорочення паперового документообігу та зменшення тимчасових витрат, існують певні труднощі щодо впровадження та реалізації послуг із використанням наскрізних технологій.

До основних проблем, що негативно впливають на розвиток державних послуг, відносяться цифрова нерівність у суспільстві, недостатній рівень інформаційної безпеки, існуючий рівень кіберзлочинності, а також обмежене впровадження інформаційних технологій у різних адміністративно-територіальних одиницях. Окрім цього, спостерігається недостатньо розвинена інноваційна інфраструктура та обмежена підготовка фахівців у відповідних галузях. Незважаючи на ці проблеми, цифрові технології містять значний потенціал для реалізації державних послуг, підвищення їх якості та сприяння досягненню високого рівня життя суспільства [42].

Згідно з результатами міжнародних досліджень, розвиток цифрових державних (адміністративних) послуг переважно залежить від рівня розвитку комунікаційної інфраструктури, ефективності державного управління, а також, в меншій мірі, від рівня освіти населення. Ці фактори пояснюють

варіативність індексу розвитку онлайн-послуг, що обчислюється ООН на основі аналізу офіційних порталів надання державних послуг у більшості країн світу. Для подальшого розвитку цифрових державних послуг необхідно першочергово звернути увагу на зазначені чинники. Без належної орієнтації місцевих стратегій та відомчих програм цифрової трансформації на досягнення конкретних суспільно важливих результатів, а також без системної оцінки витрат та вигоди від цифрових ініціатив, зусилля можуть призвести до «цифровізації заради цифровізації», що забезпечить наявність пропозиції, але не створить умов для попиту на цифрову взаємодію серед фізичних і юридичних осіб.

Досвід країн Європейського Союзу у сфері надання державних (адміністративних) послуг у цифровій формі є важливим для реалізації вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Ефективність процесу переведення державних послуг в електронну форму значною мірою залежить від рівня правового регулювання механізму надання електронних послуг, включаючи такі ключові питання, як забезпечення доступності електронних державних послуг для фізичних і юридичних осіб та органів влади, стандартизація процедур надання послуг в електронній формі, функціонування інфраструктури, що забезпечує технологічну взаємодію інформаційних систем, використання електронного підпису, правова значущість електронного документообігу, а також захист персональних даних одержувачів державних послуг [15].

Для України досвід Європейського Союзу є важливим, оскільки він пропонує ефективний правовий механізм залучення інвестицій з боку кількох дружніх держав і підприємств (як вітчизняних, так і іноземних) для реалізації пріоритетних інвестиційно-інноваційних проектів. Такий механізм є більш привабливим для інвесторів у порівнянні з наданням безоплатної допомоги, за що Україна висловлює вдячність країнам-донорам. Відбудова України та зміцнення її обороноздатності мають ключове значення для захисту Європи

від агресії з боку путінського режиму, що вже активно усвідомлюється західними політиками.

Членство України в Європейському Союзі дозволило б залучити європейські держави до спільної роботи з підвищення обороноздатності ЄС, використовуючи досвід України в протидії російській агресії. Однак на даний момент питання членства України в ЄС залишається перспективним. З огляду на це, Україні доцільно використовувати досвід ЄС з урахуванням наявних можливостей, зокрема в аспекті нормативно-правового регулювання відносин ДПП [90, с. 104].

Наразі важливо відзначити, що чинна редакція Закону України «Про державно-приватне партнерство» не передбачає інституційної форми партнерства, а також не враховує можливість співпраці кількох держав у межах одного ДПП. Окрім національних законодавчих прогалин, існує міжнародно-правова складова, оскільки для реалізації подібних партнерств повинні бути укладені міжурядові угоди, що є можливим для держав-членів ЄС, для яких участь у таких партнерствах є зобов'язанням відповідно до норм Європейського Союзу.

Значущість партнерських відносин для економічної та технологічної співпраці між Україною та Великою Британією, яка вийшла з ЄС, підкреслюється створенням ініціативи UK-Ukraine TechBridge. Ця ініціатива має на меті співпрацю технологічних підприємств обох країн, сприяючи розвитку українського технологічного сектору, незважаючи на виклики війни [26].

Значну роль для України відіграє участь країни в програмі «Цифрова Європа» [89] та відкриття Офісу з оборонних інновацій при ЄС [30, с. 98]. Незважаючи на значну допомогу, яку ЄС та його країни-члени надали Україні з початку повномасштабної російської військової агресії (фінансову, економічну, гуманітарну та військову), загальний обсяг якої наближається до 90 мільярдів євро, ЄС виявив недоліки у власній системі оборони та безпеки,

а також у можливостях європейської оборонної промисловості. Зараз Європейський Союз активно працює над їх зміцненням. Співпраця з Україною дозволить використати її досвід в розробці нових оборонних технологій, набутий в умовах повномасштабної війни, ініційованої Росією. Одним із ключових аспектів першої в історії ЄС Європейської промислової оборонної стратегії стане програма оборонних інвестицій, з пріоритетом на здійснення спільних оборонних замовлень в рамках ЄС, враховуючи досвід збройних конфліктів у світі. Це стане важливим сигналом для європейської оборонної промисловості щодо впровадження інновацій у виробництво оборонної техніки [15].

У сучасному світі державно-приватне партнерство (ДПП) є важливим механізмом розвитку цифрової економіки, оскільки забезпечує ефективну взаємодію між державними органами та приватними компаніями для реалізації стратегічних ініціатив у сфері цифровізації. В умовах глобалізації та швидкого розвитку інформаційних технологій, країни світу шукають оптимальні моделі інтеграції приватного сектору в державні цифрові програми. Досвід різних держав дозволяє виявити ефективні практики та адаптувати їх до національних умов для розвитку цифрової економіки (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки в різних країнах

Країна	**Тип ініціативи**	**Опис ініціативи**	**Основні результати**	**Партнери**
1	2	3	4	5
США	Публічно-приватне партнерство	Ініціатива для розвитку національної цифрової інфраструктури	Підвищення доступу до Інтернету та розвиток інновацій в цифрових технологіях	Уряд США, приватні IT-компанії

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5
Німеччина	Спільні цифрові проекти	Проекти в галузі електронного урядування, обміну даними між держструктурами та бізнесом	Полегшення доступу до державних послуг, розвиток цифрових послуг для громадян	Уряд Німеччини, технологічні компанії
Велико-британія	Спільне фінансування	Програма інвестицій у цифрову трансформацію національної економіки	Збільшення кількості цифрових стартапів, поліпшення державного управління	Уряд Великобританії, фінансові установи
Сингапур	Моделі PPP в цифрових інфраструктурах	Інвестування в цифрові технології для покращення державних послуг	Високий рівень цифрових державних послуг, інноваційні державні платформи	Уряд Сингапуру, приватний сектор
Японія	Державні інвестиції в інфраструктуру	Розвиток інтелектуальних міст та платформ для цифрової економіки	Покращення інфраструктури, інтеграція цифрових технологій в урядові процеси	Уряд Японії, великі корпорації

Джерело: розроблено автором на основі [3, с. 335]

Досвід різних країн свідчить про високий потенціал державно-приватних ініціатив у розвитку цифрової економіки. Успішні приклади таких партнерств демонструють, що взаємодія між державним сектором і приватними компаніями може значно покращити надання державних послуг, створити сприятливі умови для розвитку інновацій і залучення інвестицій у цифрову інфраструктуру. Найбільш ефективними є ті ініціативи, які базуються на співпраці між урядом і приватними підприємствами в сфері розробки та впровадження цифрових технологій. Однак для досягнення стійкого розвитку цифрової економіки необхідно враховувати такі чинники, як правове регулювання, технічна інфраструктура та рівень цифрової грамотності

населення. Враховуючи ці аспекти, Україна може вдосконалити свою політику щодо розвитку цифрової економіки через активне використання механізмів державно-приватного партнерства.

Отже, у сучасному світі суспільство переживає значущу трансформацію в напрямку інформаційно-орієнтованої парадигми. Цей зсув, часто називаний Четвертою промисловою революцією або 4.0, переробляє економіки на глобальному рівні, сприяючи виникненню цифрової економіки. Ця трансформація характеризується розвитком передових обчислювальних технологій, інноваційними архітектурними парадигмами та розширенням обчислювальних потужностей. Проте ця цифрова еволюція супроводжується зростаючою нерівністю – помітним контрастом між тими, хто безперешкодно інтегрується в технологічний прогрес, і тими, хто опиняється на маргінесі. Така стратифікація, яка впливає на різні сектори, регіони та професійні сфери, викликає занепокоєння щодо втрачених робочих місць і поляризації ринків праці. Крім того, прихід цифровізації ставить унікальні виклики для регіонів, що переживають війни та потрясіння, таких як Україна. Тут теоретичне та емпіричне дослідження цифрової трансформації набуває надзвичайної важливості, зокрема для розуміння її глибинного впливу на суспільство та економіку. На тлі триваючої війни Україна постає перед складним ландшафтом, де традиційна інфраструктура та соціальні норми швидко змінюються під впливом цифрових сил. Шлях країни через політичні зміни, територіальні війни та значний вплив війни вимагає більш глибокого розуміння того, яку роль цифрова трансформація може відігравати у вирішенні нагальних і важливих проблем.

РОЗДІЛ 3
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

3.1. Виклики взаємодії держави та бізнесу для забезпечення розвитку цифрової економіки в Україні

Цифрова трансформація є невід'ємною частиною сучасного розвитку. Вона відкриває нові можливості для економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, покращення якості життя громадян та зміцнення державності. Взаємодія держави та бізнесу в цьому контексті є ключовим фактором успішної цифрової трансформації. Дана співпраця є важливою, адже держава створює законодавчі та регуляторні рамки, що стимулюють розвиток інновацій, а бізнес втілює їх в життя, створюючи нові продукти та послуги. Розвиток цифрової економіки створює нові робочі місця, що сприяє зниженню рівня безробіття. Також держава може залучати інвестиції в цифрові проекти, а бізнес є основним інвестором в розвиток технологій. Отже їх ефективна співпраця дозволяє підвищити конкурентоспроможність української економіки на світовому ринку.

Однак, на цьому шляху виникає ряд викликів, які необхідно подолати для досягнення успіху. Так в Україні спостерігаються значні регуляторні бар'єри, застарілість законодавства, відсутність інфраструктури та дефіцит кваліфікованих кадрів, що перешкоджає реалізації потенціалу цифрової економіки, недовіра між державою та бізнесом, недостатній рівень цифрової грамотності, питання кібербезпеки. Водночас, бізнес, будучи основним двигуном інновацій, стикається з необхідністю адаптації до швидко

змінюваних умов, вимагаючи від держави гнучкості та прозорості у регуляторних процесах.

Одним з головних викликів є невідповідність законодавчої бази сучасним вимогам цифрової економіки. В Україні нормативно-правове регулювання аспектів цифрової економіки здійснюється через різноманітні законодавчі акти, які встановлюють правила функціонування інформаційно-комунікаційних технологій та електронної комерції. Найбільш важливими з них є такі: Закон України «Про електронний документообіг» – установлює правила ведення електронного документообігу, Закон України «Про захист персональних даних», Закон України «Про електронну комерцію», Закон України «Про телекомунікації». Україна також забезпечує нормативно-правове регулювання різних аспектів цифрової економіки. Наприклад, сьогодні розробляють законопроєкт «Про цифрові активи», який передбачає правове регулювання віртуальних активів, таких як криптовалюти та токени. Крім цього, Уряд України ухвалює різноманітні розпорядження, постанови та інші нормативно-правові акти, які регулюють окремі аспекти цифрової економіки, наприклад, забезпечення кібербезпеки, розвиток інфраструктури електронного урядування, підтримання стартапів та інноваційних підприємств [6].

Проте законодавство часто не встигає за технологічними інноваціями, що призводить до правових прогалин. Наприклад, такі питання, як захист персональних даних, інтелектуальна власність в цифровому середовищі, електронна комерція та цифрові контракти потребують детальнішої регуляції. Нерідко відсутність чітких норм та правил ускладнює діяльність компаній, особливо в інноваційних секторах, таких як фінтех, блокчейн та штучний інтелект.

Також важливим аспектом розвитку цифрової економіки є гнучкість регуляторної політики. Технології розвиваються стрімко, і регулятивні правила повинні адаптуватися відповідно, щоб заохочувати новації, одночасно

захищаючи інтереси споживачів і суспільства в цілому. Гнучкий та адаптивний підхід стимулює бізнес до експериментів з новими ідеями та розробки інноваційних рішень без надмірних обмежень. Одночасно розвиток кадрового потенціалу є вирішальним для успішної цифрової трансформації. Навички, необхідні в цифровій економіці, швидко змінюються, тому важливо вкладати в навчання і розвиток працівників, щоб вони могли пристосуватися до нового середовища. Це передбачає не тільки набуття технічних навичок, а й розвиток таких здібностей, як критичне мислення, творчість та розв’язання проблем, які є ключовими для інновацій у цифровому контексті.

Щодо кіберзахисту, то складність управління цифровими ризиками зумовлюється тим, що вони виникають у віртуальному, а матеріалізуються в реальному середовищі й реалізуються як потоки інформації, а тому їх дуже важко ідентифікувати і оцінити. Отже, завдання урядів у процесі реалізації стратегії цифрової трансформації полягає в забезпеченні високого рівня кібербезпеки шляхом підтримки різноманітних методів управління цифровими ризиками. Уже близько 60 країн світу розробили стратегії цифрової безпеки, у яких передбачено вирішення питань, пов’язаних з упровадженням стандартів безпеки (група міжнародних стандартів ISO/IEC 27000), захистом критично важливих інфраструктур, обміном інформацією та міжнародним співробітництвом [46].

Із зростанням обсягу персональних даних, які передаються і зберігаються в Інтернеті, суттєво зросли ризики, пов'язані з порушенням конфіденційності та кіберзлочинністю. Такі нормативні акти, як Загальний регламент захисту даних Європейського Союзу, спрямовані на підвищення захисту даних фізичних осіб, проте ефективна реалізація цих заходів залишається складним завданням. Компаніям потрібно знайти баланс між використанням даних для впровадження інновацій та надання персоналізованих послуг, і дотриманням основних прав на приватність та захист даних.

Успішний розвиток цифрової економіки неможливий без доступу до якісної цифрової інфраструктури. Так якість інтернет-забезпечення в Україні також постійно покращується. Зокрема у 2020 році в Україні було запущено роботу над проєктом «Цифрова дорога України», який передбачає розбудову швидкісних інтернет-мереж і цифрових інфраструктур в усіх регіонах країни. Однак, незважаючи на покращання, існують проблеми зі швидкістю та якістю інтернет-зв'язку в деяких регіонах України, особливо в сільській місцевості. Також ціни на інтернет-послуги залишаються високими порівняно із середніми зарплатами в країні. Однак забезпечення швидкого та доступного інтернету залишається пріоритетом української влади та бізнесу [7].

Розвинена цифрова інфраструктура, яка сприяє безпечному і вільному обігу інформації, доповнюється доступом споживачів до необхідних для Інтернету гаджетів і можливістю здійснювати онлайн-замовлення та їх оплату. З початком повномасштабної війни багато людей втратили роботу, що погіршило їхню фінансову спроможність купувати гаджети та оплачувати Інтернет-послуги. Це загострює проблему цифрової нерівності між Україною та розвиненими економіками світу [37].

Щодо кадрового потенціалу, то на етапі розвитку цифрових технологій важливими ризиками і загрозами є значне зростання кількості, якості та різноманітності взаємозв'язків між компаніями, соціально-економічними системами, соціальними платформами та людьми. Це збільшення супроводжується ростом кількості транзакцій та обсягів даних, що ускладнює інтеграцію економічних і соціальних можливостей. Ці серйозні зміни вимагають від суспільства та індивідуумів нових компетенцій, здібностей та навичок, а також адаптивності у впровадженні новітніх технологій в повсякденне життя. Особливого значення сьогодні набувають процеси створення освітніх програм, що відповідають глобальним змінам у соціально-економічному та політичному житті, а також персоналізація індивідуальних освітніх траєкторій [44].

Наразі недостатня кількість кваліфікованих фахівців та застарілі освітні програми перешкоджають розвитку цифрової економіки. Проблема відчутна на всіх рівнях освіти і вимагає термінових заходів для вирішення. Цифровізація української економіки ставить перед працівниками та роботодавцями вимоги адаптації до нових умов. Оскільки цифрові технології все більше інтегруються в різні сфери, це може призвести до часткової або повної заміни людської праці автоматизованими системами. Щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку праці, люди повинні бути готові до високих вимог, що накладає нова економіка. Працівники повинні усвідомлювати, що знання і навички постійно змінюються, тож слід регулярно оновлювати свій освітній рівень та навички. Одним з основних ризиків цифрової трансформації стає можливе збільшення рівня безробіття. Це може статися через автоматизацію процесів, яка залишить частину людей без роботи, та потребу в нових професіях, що вимагатиме перепрофілювання [84].

Отже, для успішного розвитку цифрової економіки в Україні необхідна активна співпраця між державою та бізнесом. Подолання нормативно-правових, інфраструктурних, кадрових та інших викликів можливе лише за умови впровадження комплексної стратегії, що передбачає оновлення та адаптацію законодавчої бази до сучасних вимог, модернізацію цифрової інфраструктури по всій країні, включно з віддаленими регіонами, посилення заходів з кібербезпеки. Також важливим є вирішення таких аспектів як інвестування у підготовку кадрів та створення умов для збереження фахівців в Україні, розширення державної фінансової підтримки для цифрових проєктів, підвищення обізнаності бізнесу про переваги цифровізації. Тільки за умови тісної взаємодії між державними інституціями та бізнесом Україна зможе повноцінно реалізувати свій потенціал у сфері цифрової економіки та забезпечити стійке економічне зростання.

3.2. Середовище розвитку цифрової економіки для України в умовах воєнного стану

Середовище розвитку цифрової економіки в Україні під час воєнних дій є складним поєднанням викликів і шансів. З одного боку, військовий конфлікт призводить до руйнування важливої інфраструктури, збільшення кібератак і відтоку інвестицій. З іншого боку, він прискорив цифрову трансформацію, відкрив нові ринки та підвищив інтерес міжнародної спільноти до українських ІТ-спеціалістів. Для ефективного розвитку цифрової економіки в таких умовах важливо зосередитися на стабільності роботи критичної інфраструктури, підвищенні кібербезпеки, підтримці ІТ-бізнесу, розвитку людського капіталу та створенні інноваційної екосистеми. Головну роль у цьому процесі відіграє державно-приватне партнерство. Спільне фінансування проектів, обмін досвідом та експертизою, створення робочих груп допоможе ефективніше вирішувати актуальні проблеми та досягати цілей. Серед найбільш важливих питань, які потребують вирішення: Забезпечення безпеки даних: У контексті постійних кібератак необхідно створити ефективну систему захисту інформації. Залучення іноземних інвестицій: Створення сприятливих умов для інвесторів та позиціонування України як перспективного ІТ-хабу. Підготовка висококваліфікованих кадрів: Інвестування в освіту та розробка сучасних навчальних програм. Реалізація цих заходів дозволить не лише відновити та розвинути цифрову економіку України, але й зміцнити її стійкість до зовнішніх загроз.

Таблиця 3.1 – SWOT-аналіз розвитку цифрової економіки України в умовах воєнного стану

Чинники внутрішнього середовища	
Сильні сторони	***Слабкі сторони***
• **Висококваліфіковані IT-спеціалісти:** Україна має потужний кадровий потенціал в IT-сфері. Українські програмісти, розробники та інші фахівці користуються високою репутацією на світовому ринку. • **Гнучкість та адаптивність:** Український IT-сектор продемонстрував здатність швидко адаптуватися до нових умов та викликів, що виникли внаслідок війни. • **Розвиток цифрових послуг:** Посилення попиту на цифрові послуги, такі як онлайн-банкінг, електронна комерція та дистанційна робота, стимулювало їх розвиток. • **Підтримка держави та міжнародної спільноти:** Український уряд та міжнародні партнери надають значну підтримку розвитку цифрової економіки. • **Зростання інтересу інвесторів:** Незважаючи на війну, інвестори продовжують проявляти інтерес до українського IT-сектору, бачачи в ньому великий потенціал. • **Досвід у вирішенні складних задач:** Досвід, набутий під час війни, дозволяє українським IT-компаніям розробляти інноваційні рішення для вирішення складних проблем. • **Стійкість інфраструктури:** Незважаючи на пошкодження, цифрова інфраструктура України досить стійка і продовжує функціонувати.	• **Дестабілізація інфраструктури:** Руйнування енергетичної та телекомунікаційної інфраструктури обмежує доступ до інтернету та електроенергії, що є критично важливим для функціонування цифрової економіки. • **Збільшення кібератак:** Воєнний стан супроводжується зростанням кіберзагроз, що створює ризики для безпеки даних та систем. • **Відтік кваліфікованих кадрів:** Мобілізація та еміграція IT-спеціалістів призводять до дефіциту фахівців на внутрішньому ринку. • **Логістичні проблеми:** Ускладнення постачання обладнання та комплектуючих гальмує розвиток технологій. • **Недостатнє фінансування:** Обмеженість бюджетних коштів ускладнює фінансування інноваційних проектів та розвитку цифрової інфраструктури. • **Залежність від імпортного обладнання:** Значна частина обладнання для цифрової економіки імпортується, що створює додаткові ризики в умовах війни. • **Недостатня розвиненість електронного урядування:** Не всі державні послуги доступні в електронному вигляді, що ускладнює ведення бізнесу. • **Цифрова нерівність:** Не всі громадяни мають рівний доступ до інтернету та цифрових технологій.

Продовження таблиці 3.1

Чинники зовнішнього середовища	
Можливості	***Загрози***
• **Прискорення цифрової трансформації:** Війна підштовхує державні органи та бізнес до швидшої цифрової трансформації для забезпечення безперервності роботи та адаптації до нових умов. • **Розвиток нових технологій:** Виникає потреба у розробці нових технологічних рішень для вирішення проблем, пов'язаних з війною, таких як дрони, системи моніторингу та аналізу даних. • **Збільшення інтересу до українських IT-компаній:** Війна привернула увагу світової спільноти до українських IT-фахівців та їхніх можливостей, що може призвести до зростання попиту на їхні послуги. • **Створення нових ринків:** З'являються нові ринки для українських IT-компаній, пов'язані з вирішенням проблем, викликаних війною. • **Підтримка держави та міжнародної спільноти:** Держава та міжнародні партнери надають значну підтримку розвитку цифрової економіки. • **Зміцнення співпраці між державним та приватним секторами:** Війна стимулює співпрацю між державними органами та бізнесом для вирішення спільних проблем. • **Посилення ролі цифрових валют та технології блокчейн:** В умовах нестабільності фінансової системи зростає інтерес до децентралізованих фінансових технологій.	• **Посилення кібератак:** Російські хакерські атаки на критичну інфраструктуру та державні установи становлять серйозну загрозу для стабільності цифрової економіки. • **Руйнування фізичної інфраструктури:** Пошкодження енергетичної, транспортної та комунікаційної інфраструктури обмежує доступ до інтернету та електроенергії. • **Відтік інвестицій:** Нестабільність та ризики війни відштовхують інвесторів, що ускладнює залучення фінансування для розвитку цифрових проектів. • **Зміцнення позицій конкурентів:** У той час, як Україна бореться з наслідками війни, інші країни активно розвивають свої цифрові економіки, посилюючи конкуренцію. • **Посилення регуляторних обмежень:** Державне регулювання цифрової сфери може стати більш жорстким, що обмежить свободу підприємництва. • **Зростання вартості енергоносіїв:** Підвищення цін на електроенергію та інші енергоносії збільшує витрати підприємств на підтримку IT-інфраструктури. • **Зміни в геополітичній ситуації:** Політичні зміни в регіоні можуть призвести до нових викликів для розвитку цифрової економіки.

Джерело: розроблено автором.

Зважаючи на наявні проблеми та загрози розвитку цифрової економіки України, можна визначити такі пріоритетні напрями державної політики у цій галузі: забезпечення доступності цифрових технологій для населення, стимулювання зростання попиту бізнесу на цифрові технології, розвиток

кадрового потенціалу в сфері цифровізації, створення сприятливих умов для розвитку IT-компаній в українській юрисдикції та розвиток ринку даних і цифрових платформ.

Триваюча війна, розв'язана російськими агресорами проти України, призвела до масштабних руйнувань, що зумовило необхідність відновлення всіх сфер суспільного життя, які постраждали від агресії. У цьому контексті виникає проблема не лише пошуку джерел фінансування для відбудови, але й необхідність розробки ефективних економіко-правових механізмів, що забезпечать відновлення інфраструктури, знищеної окупантами, а також посилення національної безпеки, зокрема в її економічному вимірі.

Цифровізація відіграє важливу роль у вирішенні цих завдань, оскільки її досягнення стали ключовими під час коронавірусної пандемії, а згодом і в умовах повномасштабної російської агресії проти України. Акцент в даному дослідженні зроблений на двох аспектах сучасної правової проблематики: інвестуванні та використанні цифрових технологій [27, с. 87].

Проблема залучення коштів для відбудови України, як під час воєнного стану, так і в післявоєнний період, зумовлена значними втратами країни внаслідок агресії, включаючи втрату частини економічного та робочого потенціалу, необхідність відновлення стратегічної інфраструктури, допомогу постраждалим, розмінування та екологічне відновлення територій, що постраждали від війни [16]. Також це пов'язано з необхідністю фінансування Збройних сил України, виробництва зброї та інших витрат, а також обмеженими можливостями зарубіжних донорів через зростаючі міжнародні потреби, зокрема через допомогу Ізраїлю.

Попри покращення інвестиційної ситуації в Україні в останні роки, зокрема завдяки змінам у Законі України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями» (закон про «інвест-нянь»), проблема залучення коштів для вирішення цих нагальних завдань залишається актуальною. За даними Світового банку, необхідний обсяг коштів на

відбудову станом на початок 2024 року перевищує 486 млрд доларів, і ця сума постійно збільшується. Хоча проблеми інвестування у відбудову активно досліджуються економістами [34], менш дослідженим залишається правовий механізм інституційного державно-приватного партнерства за участі кількох дружніх держав, передбачений Регламентом ЄС 2021/2085.

Для прикладу, відбулося відкриття другого у світі GovTech-центру, що реалізується у Києві. Центр підтримуватиме цифрову трансформацію урядових процесів, розвиток електронного врядування та цифрових навичок, завдяки партнерству Міністерства цифрової трансформації України з ВЕФ. Цей центр сприятиме прискоренню цифрових реформ в Україні, зокрема обміну досвідом між українськими стартапами та міжнародними партнерами, попри виклики повномасштабної війни [90, с. 102].

Завдяки дослідженню «Web3 для України», проведеному Міністерством цифрової трансформації України разом з Громадською спілкою «Віртуальні активи 2030», були виявлені основні обмеження для розвитку web3-індустрії в Україні. Технологія блокчейн, на базі якої працює web3, передбачає децентралізацію та токенізацію, що дозволяє розвивати нові інноваційні сервіси в таких сферах, як фінанси, освіта, страхування та розваги. Прогнозується, що web3 буде сприяти технологічному прогресу та відновленню країни після війни [94, с. 221].

Триваюча повномасштабна війна, розв’язана російською федерацією проти України, а також зміни, що відбуваються у світовому співтоваристві, зокрема нові конфлікти та зміни внутрішньої політики окремих країн, суттєво впливають на можливості залучення інвестицій в Україну. Зокрема, в Польщі фіксується блокування кордонів з Україною фермерами, а в деяких країнах Європи, таких як Словаччина, до влади приходять прихильники російської агресії. Ці фактори визначають зовнішньополітичну ситуацію та мають безпосередній вплив на інвестиційний клімат в Україні, що вимагає їх врахування під час дослідження.

Економіко-правовий механізм інвестування, запропонований Регламентом ЄС, що залучає кілька дружніх держав та підприємств для реалізації значних стратегічних інвестиційно-інноваційних проектів, може бути корисним для вдосконалення українського законодавства. Особливо це стосується Закону України «Про державно-приватне партнерство», який наразі не передбачає залучення у партнерство інших держав, окрім України та її місцевих органів самоврядування, і не передбачає інституціональну форму цього партнерства.

Аналіз Регламенту 2021/2085 свідчить, що він регулює використання інституційної форми державно-приватного партнерства на загальноєвропейському рівні в рамках програми Horizon Europe. Цей регламент спрямований на заснування спільних підприємств для зміцнення наукового, інноваційного та технологічного потенціалу, вирішення глобальних проблем, таких як зміни клімату, охорона здоров'я, а також сприяння стратегічним пріоритетам Європейського Союзу. Членами таких підприємств можуть бути держави-члени ЄС, а також юридичні особи з країн, асоційованих з програмою Horizon Europe, а також міжнародні організації. Таким чином, подібні інституційні форми державно-приватного партнерства можуть включати кілька дружніх держав і бізнес-суб'єктів, здатних виконувати інвестиційні зобов'язання, що є важливим аспектом для розвитку інвестиційної діяльності в Україні в умовах війни та післявоєнної відбудови [30, с. 75].

Згідно з попередніми оцінками Світового банку, для повного відновлення українських територій необхідно інвестувати близько 411 мільярдів доларів США. Враховуючи обмеженість державних фінансових ресурсів, Уряд України розглядає залучення приватних інвестицій як важливе джерело для післявоєнного відновлення. Однією з головних проблем, яка стримує інвестиційну активність, є страхування довгострокових вкладень від воєнних ризиків, які в окремих випадках можуть досягати 100%. Оскільки

страхова премія може дорівнювати або перевищувати вартость об’єкта страхування, така форма страхування стає економічно нецікавою для інвесторів, що ускладнює залучення додаткових фінансових ресурсів. Наразі Міністерство економіки України працює над розробкою різних механізмів страхування інвестицій від воєнних ризиків, що включатимуть компенсаційні виплати інвесторам у разі настання страхового випадку. Це можуть бути не лише компенсації прямих збитків від знищеного майна, а й компенсації за втрату самої інвестиції. До реалізації таких проектів планується залучити міжнародні компанії та спеціалізовані страхові фонди від урядів країн-партнерів, зокрема Багатосторонню агенцію з гарантування інвестицій (MIGA) Світового банку, Американську фінансову корпорацію з розвитку (DFC), Експортно-кредитне агентство Франції, а також страхові фонди з Данії, Німеччини, Японії та інших країн. Одним із важливих аспектів є залучення до процесу таких перестрахових компаній, як Lloyd’s або Marsh McLennan, що дозволить знизити вартість страхування до 3-4% річних від суми залучених інвестицій [31].

Ефективна реалізація проектів ДПП на рівні територіальних громад сприятиме забезпеченню належного функціонування виробничої та соціальної інфраструктури, що дозволить кожному мешканцю отримувати якісні та доступні публічні послуги, працювати й відпочивати у комфортних умовах, а також брати участь у суспільному житті. ДПП повинно стати одним із ключових інструментів залучення інвестицій для відновлення та розвитку інфраструктурних об’єктів територіальних громад. Для активізації цієї форми співпраці органи публічної влади мають посилити роботу з удосконалення нормативно-правової бази, створити реєстр пріоритетних об’єктів для відбудови, розробити механізми публічного управління, які стимулюватимуть приватних інвесторів, а також ефективно використовувати комунікативні ресурси для налагодження співпраці з міжнародними партнерами, такими як міжнародні організації, інвестиційні фонди, посольства та муніципалітети.

Крім того, для успішної реалізації проектів ДПП на різних рівнях публічного управління необхідно [17]:

– здійснити реформування нормативно-правової бази, прийнявши законопроєкт № 7508 від 01.07.2022 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення механізму залучення приватних інвестицій для пришвидшення відновлення зруйнованих війною об’єктів та будівництва нових об’єктів, пов’язаних з післявоєнною перебудовою економіки України»;

– розробити довгострокові стратегії розвитку територіальних громад, що дозволять залучити значні фінансові ресурси від внутрішніх та зовнішніх інвесторів для відновлення інфраструктури;

– створити національну мережу інституцій для підтримки, моніторингу та супроводу реалізації проектів ДПП;

– підготувати кваліфіковані кадри для розробки та управління проектами ДПП;

– запровадити систему страхування інвестицій від воєнних ризиків, включаючи перестрахування через міжнародні компанії.

3.3. Стратегічні пріоритети, ризики та перспективи впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки для України

У сучасних умовах нестабільності соціально-економічного середовища важливість цифровізації економіки значно зростає, стаючи ключовим фактором розвитку на базі цифрових технологій. У 2020 році ведення карантину, обмеження у соціальних контактах, збереження соціальної дистанції, закриття бізнесів та обмеження пересування значно прискорили

впровадження цифрових рішень. В Україні ці процеси додатково посилились негативними наслідками воєнного стану: міграцією, масовим внутрішнім переміщенням, руйнуванням фізичної інфраструктури та загальним спадом економічної активності.

Основними перешкодами для успішного впровадження цифрових трансформацій залишаються застаріла матеріально-технічна база компаній та організацій, нестача фахівців у сфері цифровізації, низький рівень цифрової грамотності та культури, а також недостатня практика використання цифрових продуктів у суспільстві. Крім того, існують значні міжрегіональні диспропорції у широкосмуговому доступі до інтернету. Вирішення цих проблем є пріоритетним завданням у стратегічному управлінні сектором цифрової економіки.

Україна розробляє і впроваджує нормативні документи, спрямовані на підтримку розвитку цифрового суспільства та економіки. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки визначила стратегічні цілі цифровізації та план заходів для їх реалізації [76].

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки вказує на низький рівень цифровізації регіонів та недостатню цифрову обізнаність як загальнодержавний виклик. Це заважає розвитку як окремих регіонів, так і країни загалом, і потребує вирішення в рамках цієї Стратегії. Підвищення якості та забезпечення доступності послуг, які надають органи державної влади та місцевого самоврядування, визначено одним із чотирьох пріоритетів регіонального розвитку. Це буде реалізовано до 2027 року, незалежно від місця проживання населення, і зокрема за допомогою цифровізації.

Україна приєдналася до Програми «Цифрова Європа» до 2027 року, зосереджуючись на чотирьох напрямках, доступних для країни:

1) Високопродуктивні обчислення, які включають проекти з аналізу великих масивів даних для вирішення завдань у сферах економіки, охорони здоров'я та оборонної промисловості.

2) Штучний інтелект, обробка даних і хмарні послуги.

3) Цифрові навички.

4) Впровадження цифрових технологій в економіку та суспільство. Ці ініціативи та стратегії є частиною зусиль європейських країн щодо адаптації до цифрової економіки та суспільства, а також підвищення їхньої конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Аналізуючи стратегічні документи України, пов'язані з економічними напрямками, які можна розвивати за допомогою механізмів державно-приватного партнерства (ДПП), можна зробити висновок, що затверджені документи дають змогу визначити конкретні завдання та напрями для впровадження ДПП у розвиток різних секторів національної економіки.

Таблиця 3.2 – Основні стратегічні документи, які визначають приорітети та перспективи впровадження державно-приватних механізмів в цифрову економіку для України

Назва документа	Місце та роль ДПП
1	2
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027 роки	Технічне оновлення інженерної інфраструктури житлово-комунального господарства, розвиток курортної інфраструктури та рекреаційних зон. Покращення у сфері збереження культурної спадщини. Розширення та модернізація мережі освітніх закладів, включаючи дошкільні та позашкільні установи. Створення в містах центрів розвитку креативної економіки. Розбудова соціальної інфраструктури на основі місцевих програм з підвищення енергоефективності будівель.
План пріоритетних дій Уряду на 2021 рік	Утримання та експлуатація аеропортів і інвестування в розвиток авіаційної галузі

*Продовження таблиці 3.*2

1	2
Національна економічна стратегія на період до 2030 року	Керування державною власністю, стимулювання селекціонерів для розробки та популяризації нових сортів рослин в Україні, покращення системи державно-приватного партнерства у промисловості, що сприяє доступу до енергетичної та транспортної інфраструктури, модернізація інфраструктури, розвиток інноваційних технологій розвідки та видобутку, будівництво підприємств для первинної переробки, впровадження ринкової кластеризації, стабільна фінансова підтримка туристичної галузі та створення міжнародної мережі для просування туристичних продуктів, реалізація програми медіаграмотності, подвоєння соціальних інновацій, розвиток освіти, охорони здоров'я, санаторно-курортної сфери та медичної науки.
Національна транспортна стратегія України на період до 2030 р.	Розширення термінальних комплексів із застосуванням мультимодальних технологій. Формування міжнародних кооперацій та компаній-операторів перевезень. Оптимізація процедур міжнародної торгівлі. Покращення транспортної інфраструктури та розвиток авіаційних об'єктів, реалізація стратегічних проєктів.
Енергетична стратегія України на період до 2035 року	Резервування енергетичних ресурсів та їх стратегічних запасів. Інвестування в паливно-енергетичному комплексі.

Джерело: Розроблено автором на основі [39]

В інших проаналізованих стратегічних документах згадки про механізми державно-приватного партнерства мають переважно декларативний характер, без уточнення особливостей використання цього виду партнерства у різних секторах. Це потребує внесення змін для визначення конкретних механізмів ДПП, які відповідатимуть особливостям розвиву окремих галузей, та визначення завдань, пов'язаних із застосуванням ДПП у цих документах. Такі стратегічні документи, які уточнюють загальні програми, повинні базуватися на прогнозах економічного та соціального розвитку України. Прогноз, як всебічний стратегічний документ, потребує негайної розробки.

На нашу думку, Уряд та Міністерство цифрової трансформації України при розробці наступної стратегії повинні зосередитися на цих ключових пріоритетах. Варто врахувати, що з часом значущість окремих цілей може змінюватися. Наприклад, під час боротьби з наслідками пандемії COVID-19 у 2020—2021 роках багато держав ставило на перший план використання телекомунікаційних систем та систем для обміну персональними даними. У майбутньому, ймовірно, більша політична увага буде приділятися питанням захисту від кіберзагроз, а також з'явиться нагальна потреба у вирішенні проблем цифровізації освіти та подоланні цифрової нерівності.

Насамперед важливо підкреслити, що розвиток цифрової економіки безпосередньо залежить від рівня фінансування наукових досліджень та розробок, які тісно пов'язані зі станом національної економіки та інноваційною активністю бізнесу в країні. Економічні проблеми, що виникли внаслідок поширення COVID-19, ще більше загострилися у 2022 році через повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Інтенсивні ракетні удари по інфраструктурі призвели до знищення багатьох критично важливих об'єктів. У результаті цього десятки тисяч, а подекуди й понад мільйон жителів нашої країни в 2022 році втратили доступ до Інтернету. Значна частина громадян у різних регіонах, особливо в менших населених пунктах, таких як села та районні центри, змушена користуватися повільним Інтернетом. Це гальмує процеси цифровізації національної економіки, обмежує можливості споживачів здійснювати онлайн-платежі за товари і послуги, зменшує обсяги електронної торгівлі, уповільнює розвиток цифрового банкінгу та звужує діяльність організацій, що надають послуги або працюють дистанційно.

В умовах воєнного стану Україна змушена змінювати пріоритети з розвитку штучного інтелекту, Інтернету речей і робототехніки на відбудову пошкоджених чи зруйнованих елементів цифрової інфраструктури, а також посилення кібер-безпеки. Незважаючи на воєнні виклики, цифровізація залишається одним із головних пріоритетів національного та приватного

розвитку. Вона є ключовою для повоєнного відновлення країни та однією з основних тем у порядку денному Міністерства цифрової трансформації України і відповідних профільних департаментів інших міністерств [37].

Високі очікування від штучного інтелекту, зростаючий попит на цифрові продукти, скорочення штатів у технологічній галузі й зміна бізнес-моделей ключовими гравцями світового ринку змушують українські компанії, зважаючи на євроінтеграцію, в процесі відновлення економіки бути в курсі новин технологій. Актуальними трендами є [6]:

- Інтеграція технологій із різних перспективних напрямків: штучний інтелект (ШІ), машинне навчання, Інтернет речей, блокчейн, великі дані й аналітика, віртуальна та доповнена реальність, робототехніка та автоматизація, хмарні й космічні технології, «зелені» інновації.

- Зменшення часу на операційну діяльність через автоматизацію, що звільняє більше часу для розробки інженерами.

- Порушення монополії на розробку технологій штучного інтелекту з підвищеною доступністю для учасників ринку.

- Автоматизація процесів безпеки.

- Збільшення інвестицій у ШІ, хмарні рішення, автоматизацію, 5G, доповнену й віртуальну реальність.

- Розвиток надійної хмарної інфраструктури.

- Підвищення інклюзивності технологій з урахуванням демографічних тенденцій у суспільстві.

В процесі відбудови країни важливо враховувати досвід світових прикладів післявоєнного відновлення, таких як об'єднання Німеччини, реконструкція Іраку, Афганістану та японське економічне диво. Також слід брати до уваги відновлення після криз та стихійних лих, особливо з точки зору швидкості виконання проєктів, горизонту планування, запобігання корупції та активного залучення громадськості й місцевої влади. Міжнародна спільнота готова сприяти відновленню України, проте партнери підкреслюють

необхідність чіткої координації міжнародної допомоги з боку України. Крім того, потрібно реалізовувати програму відновлення на засадах взаємної довіри, прозорості та підзвітності. Цифрові інструменти стають гарантією прозорості процесів і максимальної ефективності використання коштів для українських та іноземних платників податків, інвесторів і донорів. Це лежить в основі Електронної системи управління відбудовою, яка об'єднує існуючі електронні платформи, такі як Prozorro, e-road, новостворений Реєстр зруйнованого та пошкодженого майна, ЄВідновлення, а також нові модулі, які розробляються у співпраці з органами влади.

Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури планується розробити і вдосконалити понад 10 нових цифрових інструментів, щоб забезпечити прозорість і підзвітність процесу відбудови України. Передбачено створення онлайн платформ, порталів та електронних реєстрів, що дозволять відстежувати процес відновлення та отримувати послуги в сфері містобудування. Для реалізації даної програми Міністерством ведеться робота над розробкою правової бази для моніторингу якості відновлювальних робіт, впровадженням онлайн-платформи для збору та оприлюднення відкритих даних про моніторинг якості робіт, публікацією актуальних результатів моніторингу на онлайн-платформі, запуском цифрового інструменту управління відбудовою з відкритим доступом до інтерактивної карти робіт. Міністерство також активно працює над усуненням корупційних ризиків у містобудівній сфері шляхом інтеграції чинної документації до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ). Крім того, запроваджується антикорупційний комплаєнс, який включає оцінку корупційних ризиків та впровадження системи ризик-менеджменту в закупівлях і дозвільній документації; аудит системи запобігання корупції; навчання антикорупційних уповноважених системи Міністерства. Ці заходи реалізуються у співпраці з експертними організаціями, зокрема Базельським інститутом управління [8].

Отже, для створення дієвого інституційного середовища для ефективної взаємодії держави та бізнесу в секторі цифрової економіки необхідно розробити ієрархічний портфель стратегій, який охоплює різні рівні та сектори, з чітким викладенням цілей, принципів і підходів, зрозумілих і прийнятних всіма сторонами державно-приватного партнерства. Такий підхід також включає рішення для впровадження цифрових трансформацій у різних сферах життя. Вони мають бути спрямовані на цифрову трансформацію інституційного середовища національної економіки, розвиток передових цифрових навичок, інтеграцію цифрових технологій у підприємництво, покращення цифрової інфраструктури та забезпечення доступності цифрових послуг для громадян і державних установ. Реалізація цих стратегій, орієнтованих на довгострокову перспективу, вимагатиме значних інвестиційних, технологічних, інтелектуальних та інфраструктурних ресурсів і стане каталізатором процесів цифровізації в Україні. Розробка стратегій сприятиме побудові конкурентоспроможної національної економіки, зміцненню її стійкості та стратегічної автономії.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі сформовано ряд теоретичних, методичних і практичних положень щодо обґрунтування стратегічних пріоритетів удосконалення механізму формування та реалізації державної політики у сфері трудової міграції в Україні в умовах цифрової трансформації суспільства. Основні результати дослідження знайшли відображення у висновках і пропозиціях в контексті визначених у роботі мети і завдань.

1. У роботі досліджено теоретичну сутність державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки. Визначено, що хоча й вперше визначення цифрової економіки було запропоновано відносно недавно, її становлення почалось набагато раніше**.** Зародження цифрової економіки стало можливим завдяки стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій у другій половині XX століття, зокрема розвитку комп’ютерів, інтернету та цифрових мереж. Цей процес відбувався у кілька етапів, які поступово змінювали світову економіку, спричиняючи перехід від традиційних економічних моделей до нових форм взаємодії, пов'язаних із цифровими технологіями.

Взаємодія державних інститутів, бізнесу та громадянського суспільства в економічній сфері реалізується через різні форми і методи, зокрема завдяки державно-приватному управлінню, яке широко використовується у світовій практиці і вважається більш ефективним, ніж виключно державне. Держава володіє повноваженнями для визначення цілей та завдань розвитку, надання дозволів на діяльність в межах своєї компетенції для представників приватного сектору, а також для прийняття необхідних нормативно-правових актів. Приватне управління відзначається гнучкістю, мобільністю, швидкістю прийняття рішень та здатністю до впровадження інновацій. У більшості розвинутих країн об'єднано найкращі риси державного

і приватного управління шляхом застосування механізму державно-приватного партнерства.

Державно-приватне партнерство є одним з ключових інструментів для розвитку цифрової економіки. Адже завдяки об'єднанню зусиль держави і приватного сектору можна досягти значних результатів у цифровізації економіки та суспільства.

2. Проаналізовано нормативно-правову базу застосування державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки. Нормативно-правове забезпечення державно-приватних механізмів у сфері цифрової економіки є фундаментом для успішної цифрової трансформації країни. Воно створює умови для залучення інвестицій, розвитку інновацій та підвищення якості життя громадян.

Нормативно-правова база щодо формування та впровадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки в світі має свої особливості для кожної країни. Так, можна умовно виділити наступні моделі нормативно-правового регулювання:

- У сфері державно-приватного патнерства відсутні спеціалізовані нормативно-правові акти, тому регулювання відносин здійснюється згідно із загальним господарським законодавством, включаючи нормативно-правові акти щодо державних закупівель.
- Мінімалістичне правове регулювання державно-приватного партнерства виражається через набір галузевих нормативно-правових актів, які вибірково регулюють відносини в певних секторах економіки.
- Наявність на державному або регіональному рівні профільних нормативно-правових актів.

Деякі країни обрали шлях визначення основних цифрових прав і закріпили такі права громадян на найвищому, конституційному рівні.

Правове регулювання цифрової економіки в Україні ґрунтується на ряді законодавчих актів, які визначають правові та організаційні основи для

розвитку цієї сфери. Конституція України, як основний закон країни, гарантує права і свободи громадян, включаючи право на доступ до цифрових послуг. Крім того, вона передбачає основи для правового регулювання взаємодії між державними органами та приватним сектором у сфері цифрових технологій.

Законодавчі акти, такі як Закон України «Про державно-приватне партнерство», створюють механізми для реалізації інвестиційних проектів, включаючи цифрову інфраструктуру, за участю приватного капіталу. У свою чергу, Національна програма інформатизації на 2022-2024 роки окреслює стратегічні напрямки для розвитку цифрової економіки та забезпечення доступу громадян до державних цифрових послуг. Також в Україні розроблено низку підзаконних нормативно-правових актів.

Незважаючи на наявність численних актів, законодавство, яке регулює цифровізацію, все ще містить низку недоліків, що несприятливо позначаються на соціальній спрямованості цифровізації, тобто на врахуванні інтересів не тільки всіх основних учасників цих відносин, а й найбільш незахищених категорій (малих і середніх суб'єктів цифрового підприємництва та цифрових споживачів). Щодо останніх, законодавець ухвалив низку законів, які закріплюють механізми захисту прав цифрових споживачів, проте їх положення не уніфіковані. Наприклад, поняття «цифрової послуги» визначається в низці законів, а механізми захисту прав споживачів цифрових послуг варіюються залежно від сфери (електронна комерція, фінансові послуги, електронні комунікації тощо).

3. Проаналізовано вітчизняну практику провадження державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки. Становлення цифрової економіки в Україні є важливим етапом в економічному розвитку країни, що сприяє інтеграції інноваційних технологій у різні сфери бізнесу та державного управління. Основним фактором ефективного розвитку цієї сфери є успішне застосування механізмів державно-приватного партнерства, які дозволяють залучати приватні інвестиції для модернізації інфраструктури, реалізації

інноваційних проектів та цифрових ініціатив. За останнє десятиліття Україна активно працює над впровадженням політик та законодавчих ініціатив, що стимулюють державно-приватне партнерство в цифровій економіці.

Паралельно з розвитком цифрових технологій постали численні виклики: відсутність належної інфраструктури, проблеми з кібербезпекою та відставання у законодавчій сфері. Водночас, сучасні ініціативи, такі як реформи у сфері електронного урядування, цифровий підпис, а також розвиток платформи «Дія», сприяли значному прогресу. Держава відіграє центральну роль у створенні нормативно-правової бази для розвитку цифрової економіки. До цього часу були ухвалені кілька важливих законів, таких як Закон України «Про електронну комерцію», а також розроблені стратегії для розвитку інтернет-економіки, зокрема програма «Цифрова Україна 2020».

Отже, в Україні за останні роки спостерігається активне впровадження державно-приватного партнерства в рамках розвитку цифрової економіки. Одним з найбільш значущих прикладів є проект «Дія Сіті», який передбачає створення спеціального правового режиму для IT-компаній та інших цифрових підприємств. Цей проект дозволяє залучати інвестиції для розвитку цифрової інфраструктури, а також надає юридичні та фінансові переваги для учасників. Попри позитивні результати, існують певні перешкоди на шляху ефективного впровадження ДПП у цифрову економіку:

– В Україні все ще існують проблеми з доступом до високошвидкісного інтернету та іншої цифрової інфраструктури, що обмежує можливості для розвитку цифрової економіки.

– Відсутність повної систематизації цифрових законів та норм створює правову невизначеність для учасників ДПП.

– З ростом цифрових сервісів зростають і ризики для кібербезпеки, що вимагає постійного оновлення нормативно-правових актів для захисту цифрових ресурсів.

4. Проаналізовано світовий досвід імплементації державно-приватних механізмів розвитку цифрової економіки. Процес цифровізації охоплює майже всі країни світу, де кожна країна самостійно визначає свої пріоритети розвитку в цій сфері. На даний момент 15 країн реалізують національні програми цифровізації. Серед передових держав у цій сфері відзначаються Данія, Китай, Нова Зеландія, Південна Корея, Сінгапур, який в рамках програми «Інтернет плюс» інтегрує цифрові індустрії з традиційними секторами, Канада, що створює IT-хаб у Торонто, а також Південна Корея, яка в рамках програми «Креативна економіка» робить акцент на розвиток людського капіталу та підприємництва, а також поширення досягнень ІКТ. Данія, зокрема, зосереджується на цифровізації державного сектору.

Міжнародний досвід цифровізації державних (адміністративних) послуг та діяльності органів публічної влади оцінюється через систему міжнародних рейтингів, таких як Digital Economy and Society Index (DESI) та EGDI (E-Government Survey: E-Government for the People). Рейтинг DESI, що відображає рівень цифрових державних послуг в Європі, показує, як уряди забезпечують онлайн-взаємодію з громадянами.

Досвід різних країн свідчить про високий потенціал державно-приватних ініціатив у розвитку цифрової економіки. Успішні приклади таких партнерств демонструють, що взаємодія між державним сектором і приватними компаніями може значно покращити надання державних послуг, створити сприятливі умови для розвитку інновацій і залучення інвестицій у цифрову інфраструктуру. Найбільш ефективними є ті ініціативи, які базуються на співпраці між урядом і приватними підприємствами в сфері розробки та впровадження цифрових технологій. Однак для досягнення стійкого розвитку цифрової економіки необхідно враховувати такі чинники, як правове регулювання, технічна інфраструктура та рівень цифрової грамотності населення. Враховуючи ці аспекти, Україна може вдосконалити свою політику щодо розвитку цифрової економіки через активне використання механізмів

державно-приватного партнерства.

Отже, у сучасному світі суспільство переживає значущу трансформацію в напрямку інформаційно-орієнтованої парадигми. Цей зсув, часто називаний Четвертою промисловою революцією або 4.0, переробляє економіки на глобальному рівні, сприяючи виникненню цифрової економіки. Ця трансформація характеризується розвитком передових обчислювальних технологій, інноваційними архітектурними парадигмами та розширенням обчислювальних потужностей. Проте ця цифрова еволюція супроводжується зростаючою нерівністю – помітним контрастом між тими, хто безперешкодно інтегрується в технологічний прогрес, і тими, хто опиняється на маргінесі.

5. Обґрунтовано стратегічні пріоритети удосконалення механізмів розвитку цифрової економіки. Для успішного розвитку цифрової економіки в Україні необхідна активна співпраця між державою та бізнесом. Подолання нормативно-правових, інфраструктурних, кадрових та інших викликів можливе лише за умови впровадження комплексної стратегії, що передбачає оновлення та адаптацію законодавчої бази до сучасних вимог, модернізацію цифрової інфраструктури по всій країні, включно з віддаленими регіонами, посилення заходів з кібербезпеки. Також важливим є вирішення таких аспектів як інвестування у підготовку кадрів та створення умов для збереження фахівців в Україні, розширення державної фінансової підтримки для цифрових проєктів, підвищення обізнаності бізнесу про переваги цифровізації. Тільки за умови тісної взаємодії між державними інституціями та бізнесом Україна зможе повноцінно реалізувати свій потенціал у сфері цифрової економіки та забезпечити стійке економічне зростання.

Середовище розвитку цифрової економіки в Україні під час воєнних дій є складним поєднанням викликів і шансів. З одного боку, військовий конфлікт призводить до руйнування важливої інфраструктури, збільшення кібератак і відтоку інвестицій. З іншого боку, він прискорив цифрову трансформацію, відкрив нові ринки та підвищив інтерес міжнародної

спільноти до українських ІТ-спеціалістів. Для ефективного розвитку цифрової економіки в таких умовах важливо зосередитися на стабільності роботи критичної інфраструктури, підвищенні кібербезпеки, підтримці ІТ-бізнесу, розвитку людського капіталу та створенні інноваційної екосистеми. Головну роль у цьому процесі відіграє державно-приватне партнерство. Спільне фінансування проектів, обмін досвідом та експертизою, створення робочих груп допоможе ефективніше вирішувати актуальні проблеми та досягати цілей. Серед найбільш важливих питань, які потребують вирішення: забезпечення безпеки даних (у контексті постійних кібератак необхідно створити ефективну систему захисту інформації), залучення іноземних інвестицій (створення сприятливих умов для інвесторів та позиціонування України як перспективного ІТ-хабу), підготовка висококваліфікованих кадрів (інвестування в освіту та розробка сучасних навчальних програм), Реалізація цих заходів дозволить не лише відновити та розвинути цифрову економіку України, але й зміцнити її стійкість до зовнішніх загроз.

На нашу думку, Уряд та Міністерство цифрової трансформації України при розробці наступної стратегії повинні зосередитися на цих ключових пріоритетах. Варто врахувати, що з часом значущість окремих цілей може змінюватися. Наприклад, під час боротьби з наслідками пандемії COVID-19 у 2020—2021 роках багато держав ставило на перший план використання телекомунікаційних систем та систем для обміну персональними даними. У майбутньому, ймовірно, більша політична увага буде приділятися питанням захисту від кіберзагроз, а також з'явиться нагальна потреба у вирішенні проблем цифровізації освіти та подоланні цифрової нерівності.

В процесі відбудови країни важливо враховувати досвід світових прикладів післявоєнного відновлення. Також слід брати до уваги відновлення після криз та стихійних лих, особливо з точки зору швидкості виконання проєктів, горизонту планування, запобігання корупції та активного залучення громадськості й місцевої влади. Міжнародна спільнота готова сприяти

відновленню України, проте партнери підкреслюють необхідність чіткої координації міжнародної допомоги з боку України. Крім того, потрібно реалізовувати програму відновлення на засадах взаємної довіри, прозорості та підзвітності. Цифрові інструменти стають гарантією прозорості процесів і максимальної ефективності використання коштів для українських та іноземних платників податків, інвесторів і донорів. Це лежить в основі Електронної системи управління відбудовою, яка об'єднує існуючі електронні платформи, такі як Prozorro, e-road, новостворений Реєстр зруйнованого та пошкодженого майна, ЄВідновлення, а також нові модулі, які розробляються у співпраці з органами влади.

Отже, для створення дієвого інституційного середовища для ефективної взаємодії держави та бізнесу в секторі цифрової економіки необхідно розробити ієрархічний портфель стратегій, який охоплює різні рівні та сектори, з чітким викладенням цілей, принципів і підходів, зрозумілих і прийнятних всіма сторонами державно-приватного партнерства. Такий підхід також включає рішення для впровадження цифрових трансформацій у різних сферах життя. Вони мають бути спрямовані на цифрову трансформацію інституційного середовища національної економіки, розвиток передових цифрових навичок, інтеграцію цифрових технологій у підприємництво, покращення цифрової інфраструктури та забезпечення доступності цифрових послуг для громадян і державних установ. Реалізація цих стратегій, орієнтованих на довгострокову перспективу, вимагатиме значних інвестиційних, технологічних, інтелектуальних та інфраструктурних ресурсів і стане каталізатором процесів цифровізації в Україні. Розробка стратегій сприятиме побудові конкурентоспроможної національної економіки, зміцненню її стійкості та стратегічної автономії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Negroponte, Nicholas. Being digital. New York: Alfred A. Knopf. 1995. 243p.URL:https://web.stanford.edu/class/sts175/NewFiles/Negroponte.%20Being%20Digital.pdf (Дата звернення:02.11.2024)

2. Private participation in infrastructure database. URL: http://ppi.worldbank.org.(Дата звернення: 05.11.2024).

3. Stender S., Bulkot O., Iastremska O., Saienko V., Pereguda Y. Digital transformation of the national economy of Ukraine: challenges and opportunities. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2024. Volume 2 (55). pp. 333-345.

4. The European PPP report 2009. URL:https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/sites/ppp.worldbank.org/files/2022-02/European_PPP_Report_2009.pdf. (Дата звернення: 05.11.2024).

5. Біла С., Посна В., Шевченко О. Інноваційний розвиток як чинник повоєнної відбудови економіки України. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2023. Том 8 № 1. URL: https://doi.org/10.18523/2519-4739.2023.8.1.10-16 (дата звернення: 16.11.2024).

6. Боліла С.Ю. Роль інформаційних технологій та цифрових інструментів в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки України. «Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка». 2023. №16. ст.265-275

7. Буряк А.А., Кудряшова Д.О., Сторожук Л.М. Стратегія розвитку digital-економіки в Україні: національна візія та виклики глобалізації. *Система управління відходами в циркулярній економіці: фінансові, соціальні, екологічні та енергетичні детермінанти* : монографія. Суми : СумДУ, 2023. –

С. 239–248. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/14589 (Дата звернення:25.10.2024)

8. В Україні розроблять нові цифрові інструменти, які дозволятимуть моніторити процес відбудови. URL: https://biz.ligazakon.net/news/218699_v-ukran-rozroblyat-nov-tsifrov-nstrumenti-yak-dozvolyatimut-montoriti-protses-vdbudovi (Дата звернення:11.11.2024)

9. Верлос Н. Цифрові права людини в сучасному світі крізь призму тлумачення органами конституційної юрисдикції. Взаємні здобутки Європейської Комісії «За демократію через право» і органів конституційної юстиції та проблеми тлумачення у конституційному судочинстві : збірник матеріалів і тез Міжнародної онлайн-конференції. Київ : ВАІТЕ, 2020. С.52-56.

10. Вишневський В.П., Князєв С.І. Цифровізація економіки України: трансформаційний потенціал: монографія/ за ред. В.П.Вишневського та С.І.Князєва; НАН Україн., Інститут економіки промисловості.-Київ:Академперіодика, 2020. – 188с.

11. Вінник О. Право цифрової економіки України: навчальний посібник. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2023. 270 с.

12. Вінник О. Право цифрової економіки: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 350 с.

13. Вінник О., Шаповалова О. Проблеми правового забезпечення стратегічного інвестування та поступу цифровізації з використанням досвіду ЄС в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови України. Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво». 2024. Випуск 24. Частина 1. С. 274-283.

14. Голобородько А.Ю .Цифрова економіка: підходи та особливості розвитку. БІЗНЕСІНФОРМ. 2022. № 9. с.10-18

15. Гринів В., Клепанчук О. Роль інвестиційних процесів у післявоєнній відбудові торговельної галузі України. Scientific journal «Modeling the development of the economic systems». 2023. URL: https://doi.org/10.31891/mdes/2023-8-24 (дата звернення: 16.11.2024)

16. Гришко В. І., Киричук Б. С. Євроінтеграція як запорука післявоєнного відновлення України: актуальні проблеми та перспективи розвитку. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. Вип. 4. С. 30-36.

17. Дергач А. В. Державно-приватне партнерство як інструмент залучення інвестицій для відновлення та розвитку об'єктів інфраструктури територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 4. URL: https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.13 (дата звернення: 16.11.2024)

18. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства: Постанова КМУ від 11.04.2011 № 384 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384-2011-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

19. Діагностичний огляд законодавства з державно-приватного партнерства URL:https://me.gov.ua/file/d543b1e1-39b0-4940-b879-0e70f84260ac (Дата звернення: 03.11.2024)

20. Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text (дата звернення: 16.11.2024).

21. Дубель М, Пащенко А. Методологічні засади політики державно-приватного партнерства у процесі соціально-економічного відновлення України. Наукові праці міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління. 2023. № 2(68). С. 61-66.

22. Ємельянов В.М. Взаємодія між органами влади на регіональному та державному рівнях щодо розвитку бізнес-середовища. Економіка та держава. 2008. № 8. С.107-109.

23. Єсімов С. С. Зарубіжний досвід цифровізації державних послуг. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024. № 3. С. 386-390.

24. Жаліло Я.А. Економічний діалог**:** партнерство заради прогресу / Я. А. Жаліло, І. М. Акімова, Д. В. Ляпін. – К. : НІСД, 2007. – 124с.

25. Завдання Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки: затв. Постановою Верховної Ради України від 8 липня 2022 року № 2360-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2360-IX#Text (дата звернення: 16.11.2024).

26. Загнітко О. Огляд Закону України «Про цифровий контент та цифрові послуги». URL: https://jurliga.ligazakon.net/analitycs/223718_oglyad-zakonu-ukrani-pro-tsifroviy-kontent-ta-tsifrov-poslugi (дата звернення: 16.11.2024).

27. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д.е.н. Омельяненка В. А. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2022. 280 с.

28. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. Фінансовий простір. №3 (27). 2017. С.13-21.

29. Катеринюк А.В. Виклики взаємодії держави та бізнесу для забезпечення розвитку цифрової економіки в Україні. *Державна політика та управління стратегічними комунікаціями в кризових умовах* : Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції. Київ-Вроцлав, 23 жовтня 2024 р. – Київ : «ОФІС ЦИФРОВОГО ВРЯДУВАННЯ», 2024 – 212 с. – С С.185-186.

30. Коваленко М., Соболь Р., Ваніна Ю., Берлізова В. та Соболь М. Цифровізація регіональної економіки як публічно-управлінський підхід у стимулюванні соціально-економічного розвитку регіонів України. Теорія і

практика державного управління. 2024. № 1(78). С. 70-99.

31. Коваль О., Лишак О. Характеристика цифрової трансформації економіки в умовах глобальних викликів. Економіка та суспільство. 2024. № 66. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-72 (дата звернення: 16.11.2024).

32. Козлов В.В., Томашевська Т.В. Цифрова економіка: передумови, загрози та перспективи. *Статистика України*. 2021. № 2. с.58-65

33. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2016. № 6. С.106–107.

34. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Документ 254к/96-ВР, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава – 27-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 16.11.2024).

35. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text (Дата звернення:03.11.2024)

36. Костюченко Я.М. Досвід правового регулювання розвитку цифрової економіки на прикладі провідних країн світу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* № 3. 2021. Ст.189-194

37. Котелевець Д. О., Основні бар’єри розвитку цифрової економіки в Україні *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics».* 2022. №36. С.59-64 URL: https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12746/1/kotelevets.pdf (Дата звернення: 07.11.2024)

38. Круглов В. В. Механізми державного регулювання розвитку державноприватного партнерства в Україні.. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю

25.00.02 «Механізми державного управління». – Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Харків, 2020.

39. Круглов В.В. Удосконалення правового механізму державного регулювання розвитку державно-приватного партнерства. *Наукові інновації та передові технології*. № 2(2) 2021 , ст.34-45

40. Лаговський В.В., Немировська О.В. Еволюція поняття «цифрова економіка». Збірник наукових праць Державного податкового університету: Електронне наукове видання. 2023. № 1. С.131-154 URL:https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/dpujournal/article/view/24/23 (Дата звернення:02.11.2024)

41. Левицька Н.О. Сучасні тенденції розвитку нормативно-правового регулювання цифрової економіки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 5/2019. С. 26–29.

42. Марчук І, Цівкач С. (2023). Еволюція та нові можливості «інвестнянь». URL: https://www.epravda.com.ua/columns/2023/09/11/704144/ (дата звернення: 16.11.2024).

43. Мельник А.Ф. Державно-приватне партнерство в системі інститутів національної економіки: механізми розвитку : монографія / Мельник А.Ф., Підгаєць С.В. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – 279 с.

44. Миронова М.І. Розвиток цифрової економіки: глобальні тренди та виклики для України *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. №73. с.103-110 URL:http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1397/1317 (Дата звернення: 10.11.2024)

45. Митник А.А. Теоретико-концептуальні моделі взаємодії держави та бізнесу. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. 2 (48). С.62-69

46. Міщенко В. І. Стратегічне управління процесами цифрової трансформації економіки. *Економіка України.1. 2022*. №1. С. 67–81.URL:

https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2022-01-4 (Дата звернення: 13.11.2024)

47. Музиченко А.С., Баржанір А.Л Державно-приватне партнерство як інститут взаємодії влади та бізнесу. *Економічний простір*. 2013. №75, с.100-108

48. Офіційний сайт Агенції з питань підтримки державно-приватного партнерства. URL: https://pppagency.gov.ua/uk/mizhnarodna-finansova-korporacziya-ifc-vystupatyme-providnym-konsultantom-zhytomyrskoyi-miskoyi-rady-dlya-podalshoyi-pidgotovky-proyektu-nova-bagatoprofilna-likarnya-v-m-zhytomyri/ (дата звернення: 16.11.2024).

49. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=stanzdiisnenniadppvukraini (дата звернення: 16.11.2024).

50. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-sichen-2024 (дата звернення: 16.11.2024).

51. Павлюк К.В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки.* 2010. № 17. URL: https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/04015da0-307a-41d0-8cfb-de44a71bf7a1/content (Дата звернення: 05.11.2024)

52. Положення про Міністерство цифрової трансформації (Мінцифри): затв. постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856. Документ 856-2019-п, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#n12 (дата звернення: 16.11.2024).

53. Правове регулювання господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0 : монографія / [О. О. Дмитрик, Є. М.

Білоусов, Н. М. Внукова та ін.]; за ред. С. В. Глібка та О. В. Корват. – Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2023. – 350 с

54. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів: Закон України від 15.03.2022 № 2130-IX. Документ 2130-IX, чинний, поточна редакція – Редакція від 29.07.2023, підстава – 3245-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2130-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

55. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями: Закон України від 9 серпня 2023 р. Документ 3311-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 09.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

56. Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків: Закон України від 22 листопада 2023 року. Документ 3497-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 22.11.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

57. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 1 липня 2010 року. Документ 2404-VI, чинний, поточна редакція – Редакція від 03.09.2023, підстава – 3272-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text (дата звернення: 16.11.2024).

58. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020. Документ 1116-IX, чинний, поточна редакція – Редакція від 17.09.2023, підстава – 3311-IX. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

59. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020. Документ 1089-IX, чинний, поточна редакція – Редакція від 08.11.2024, підстава – 3994-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text

(дата звернення: 16.11.2024).

60. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017. Документ 2155-VIII, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2024, підстава – 1909-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text (дата звернення: 16.11.2024).

61. Про затвердження Методики аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства: Наказ Міністерства економіки України від 14.12.2021 №1067 URL:https://zakononline.com.ua/documents/show/504688___689327 (Дата звернення: 04.11.2024)

62. Про затвердження Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними: Постанова КМУ від 16.02.2011 № 232 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232-2011-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

63. Про затвердження Методики оцінки об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що передаються в оренду чи концесію: Постанова КМУ від 12.11.2012 № 1222 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1222-2012-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

64. Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів: Постанова КМУ від 12.08.2020 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-2020-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

65. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань організації конкурсу щодо передачі в оренду чи концесію об'єктів водо-, теплопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності, та укладання відповідних договорів: Наказ Міністерства регіонального розвитку; будівництва та житлово-комунального господарства України від 03.04.2012 № 150 URL: URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0150858-12#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

66. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 07.06.2016 № 944 URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0944731-16#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

67. Про затвердження Порядку заміни приватного партнера (концесіонера) за договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства (концесійним договором): Постанова КМУ від 01.07.2020 №541 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2020-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

68. Про затвердження Порядку повідомної реєстрації укладених договорів концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності, Порядку взяття на облік укладених договорів оренди об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності: Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 18.11.2014 № 811 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1525-14#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

69. Про затвердження Порядку прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства: Постанова КМУ від 08.02.2023 №117 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/117-2023-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

70. Про затвердження Порядку прийняття рішення про передачу в оренду чи концесію об'єктів паливно-енергетичного комплексу та Вимог до аналізу ефективності та техніко-економічного обґрунтування передачі в оренду чи концесію об'єктів паливно-енергетичного комплексу: Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 27.03.2012 №

194 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0813-12#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

71. Про затвердження Порядку проведення повідомної реєстрації укладених договорів оренди чи концесії об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності: Наказ Міністерства регіонального розвитку; будівництва та житлово-комунального господарства України від 14.02.2012 №53 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0344-12#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

72. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 01.12.2022. Документ 2807-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 01.12.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

73. Про порядок проведення концесійного конкурсу та конкурентного діалогу в електронній торговій системі: Постанова КМУ від 20.08.2021 №909 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2021-%D0%BF#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

74. Про стимулювання розвитку цифрової економіки: Закон України від 15.07.2021. Документ 1667-IX, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2023, підстава – 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

75. Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013 - 2018 роки: Розпорядження КМУ від 14.08.2013 № 739-р URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80#Text (Дата звернення: 04.11.2024)

76. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р.

URL: https://zakon.rada. gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text (Дата звернення: 07.11.2024)

77. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження, Стратегія України від 15.05.2013 р. № 386-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text (дата звернення: 16.11.2024).

78. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 01.07.2010. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text (Дата звернення: 09.11.2024)

79. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10 серпня 2023 року. Документ 3321-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 10.08.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text (дата звернення: 16.11.2024).

80. Пророчук М.В. Механізми і форми взаємодії влади і бізнесу в реалізації інфрастурктурних проєктів. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 23, с.165-168

81. Сунцова О. Вплив активів державно-приватного партнерства на економічне зростання в Україні. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2024. № 2 (13). С. 68-84.

82. Типовий закон ЮНСІТРАЛ про електронну торгівлю. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/v1504119_ebook.pdf (Дата звернення:08.11.2024)

83. Ткаченко С. Перспективи розвитку цифрової економіки у глобальному просторі/ економічні горизонти. №2 (24) 2023 с.101-109

84. Тогобицька В. Д. Цифрова економіка: виклики і перспективи для розвитку України. URL:http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/16145/1/Togobytska.pdf (Дата звернення: 02.11.2024)

85. Храпкіна В. В. Цифрова економіка та її роль у забезпеченні сталого

економічного зростання: інституціоналізація цифрових інновацій. Академічні візії. 2024. № 29. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/994 (дата звернення: 16.11.2024).

86. Цифрова економіка : підручник / [Т. І. Олешко, Н. В. Касьянова, С. Ф. Смерічевський та ін.] – К. : НАУ, 2022. – 200 с

87. Цифрова економіка та її вплив на розвиток організацій [Рудніченко Є. М., Гавловська Н. І., Суходоля С. А., Лісовський І. В., Ядуха С. Й]. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 4. С.172-176 URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/34-19.pdf (Дата звернення:02.11.2024)

88. Цифрова економіка: тренди, ризик та соціальні детермінанти. [кер.проєкту Пищуліна О. Центр разумкова]. Київ. 2020. URL:https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (Дата звернення: 12.11.2024)

89. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. Січень 2024 року. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: https://www.niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-sichen-2024 (дата звернення: 16.11.2024).

90. Шаповалов М. Концептуальні засади післявоєнного відновлення економіки України. *Молодий вчений*. 2023. № 6(118). С. 99-104.

91. Шаповалова О. В. Проблеми досягнення балансу цифрової зрілості держави та суспільства. *Актуальні проблеми права: теорія і практика: збірник наукових праць*. Київ, 2022. №2(44). С. 24-32.

92. Шевчук О.А. Державно-приватне партнерство в сфері інноваційного розвитку. Дисертація доктора філософії за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування. – Державний університет «Житомирська політехніка» Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021.

93. Шилепницький П.І., Петрова І.П. Сучасні тенденції розвитку державно-приватного партнерства. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: матеріали XXXVIII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Брно (Чехія): ГО «ВАДНД». 2023. с.48-54 URL: http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-38.pdf#page=49 (Дата звернення:09.11.2024)

94. Щур Р. І., Кропельницький А. О. Особливості реалізації державно-приватного партнерства на регіональному рівні. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. № 19. Т.1. С. 219-226.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підзаконні нормативно-правові акти щодо регулювання здійснення державно-приватного партнерства

№	Назва	Сфера регулювання
Постанови		
1	Постанова КМУ від 11.04.2011 № 384 «Деякі питання організації здійснення держав но-приватного партнерства» [18]	Порядок визначає механізм підготовки та проведення із застосуванням принципів відкритості, рівності, об'єктивності та відсутності дискримінації конкурсу з визначення приватного партнера для здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів державної, комунальної власності та об'єктів, які належать Автономній Республіці Крим (далі - конкурс), визначення переможця конкурсу та укладення відповідних договорів у рамках здійснення державно-приватного партнерства, передбачених Законом України "Про державно-приватне партнерство", крім концесійного договору.
2	Постанова КМУ від 08.02.2023 №117 «Про затвердження Порядку прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства [69]	Порядок визначає механізм прийняття рішення про надання державної підтримки здійснення державно-приватного партнерства, якщо така державна підтримка надається за рахунок коштів державного, місцевого бюджетів шляхом виплати приватному партнеру плати за експлуатаційну готовність та здійснення інших платежів, передбачених договором, укладеним у рамках державно-приватного партнерства, у тому числі концесійним договором (далі - державна підтримка).
3	Постанова КМУ від 01.07.2020 №541 «Про затвердження Порядку заміни приватного партнера (концесіонера) за договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства (концесійним договором) [67]	Порядок визначає механізм заміни приватного партнера (концесіонера) у разі залучення приватним партнером (концесіонером) фінансування проекту, що здійснюється на умовах державно-приватного партнерства (концесії) (далі - проект), на підставі договору про фінансування.

Продовження Додатка А

4	Постанова КМУ від 16.02.2011 № 232 «Про затвердження Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними» [62]	Згідно з цією Методикою проводиться виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства (далі - ризики), їх оцінка та визначення форми управління ними. Ця Методика застосовується під час проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, прийняття рішень про його здійснення, розподіл ризиків між державним і приватним партнерами на кожному етапі здійснення державно-приватного партнерства, укладення договору між ними.
5	Постанова КМУ від 12.08.2020 «Про затвердження Методики розрахунку концесійних платежів» [64]	Визначає порядок, розмір та умови внесення концесійних платежів.
6	Постанова КМУ від 20.08.2021 №909 «Про порядок проведення концесійного конкурсу та конкурентного діалогу в електронній торговій системі» [73]	Порядок визначає механізм проведення концесійного конкурсу, конкурентного діалогу та публікації документів у процедурі прямих переговорів з орендарем державного майна, що передається в концесію, з використанням електронної торгової системи, включаючи порядок функціонування, випадки використання електронної торгової системи для проведення концесійних конкурсів, розмір, порядок, строки сплати та повернення винагороди оператора електронного майданчика відповідно до положень Закону України “Про концесію”
7	Постанова КМУ від 12.11.2012 № 1222 «Про затвердження Методики оцінки об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що передаються в оренду чи концесію» [63]	Методика застосовується для визначення вартості об’єктів паливно-енергетичного комплексу, що передаються в оренду чи концесію згідно із Законом України “Про особливості оренди чи концесії об’єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності”.
8	Розпорядження КМУ від 14.08.2013 № 739-р «Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013 - 2018 роки» [75]	Схвалено Концепцію розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013 - 2018 роки.

Продовження Додатка А

Накази міністерств		
9	Наказ Міністерства економіки України від 14.12.2021 №1067 «Про затвердження Методики аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства» [61]	Методика визначає загальні засади проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства
10	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 07.06.2016 № 944 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними» [66]	Методичні рекомендації застосовуються під час проведення аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства, прийняття рішень про його здійснення, розподіл ризиків між державним і приватним партнерами на кожному етапі здійснення державно-приватного партнерства, укладення договору між ними. Ці Методичні рекомендації також можуть застосовуватися під час виявлення, оцінки та управління ризиками в процесі розроблення та реалізації державних інвестиційних проектів.
11	Наказ Міністерства регіонального розвитку; будівництва та житлово-комунального господарства України від 03.04.2012 № 150 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань організації конкурсу щодо передачі в оренду чи концесію об'єктів водо-, теплопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності, та укладання відповідних договорів» [65]	Методичні рекомендації розроблені для органів місцевого самоврядування з метою надання роз'яснень щодо застосування норм чинного законодавства при організації ними конкурсу щодо передачі в оренду чи концесію об'єктів водо-, теплопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності, та укладанні відповідних договорів.
12	Наказ Міністерства регіонального розвитку; будівництва та житлово-комунального господарства України від 14.02.2012 №53 «Про затвердження Порядку проведення повідомної реєстрації укладених договорів оренди чи концесії об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності» [71]	Порядок визначає механізм проведення Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України повідомної реєстрації укладених договорів оренди чи концесії об’єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності, відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об’єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності».

Продовження Додатка А

13	Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 27.03.2012 № 194 «Про затвердження Порядку прийняття рішення про передачу в оренду чи концесію об'єктів паливно-енергетичного комплексу та Вимог до аналізу ефективності та техніко-економічного обґрунтування передачі в оренду чи концесію об'єктів паливно-енергетичного комплексу» [70]	Порядок визначає механізм прийняття Міністерством енергетики та вугільної промисловості України рішення про передачу об’єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності, в оренду чи концесію.
14	Наказ Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 18.11.2014 № 811 «Про затвердження Порядку повідомної реєстрації укладених договорів концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності, Порядку взяття на облік укладених договорів оренди об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності» [68]	Порядок визначає механізм проведення Міністерством енергетики та вугільної промисловості України повідомної реєстрації укладених договорів концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності, відповідно до частини першої статті 11 Закону України «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності».

Джерело: розроблено автором на основі [18;61-71;73;75]

StrikePlagiarism.com

Дата звіту 11/21/2024
Дата редагування ---

Звіт не був оцінений.

Звіт подібності

метадані

Заголовок
Державно-приватні механізми розвитку цифрової економіки

Автор
Катеринюк Аліни Володимирівни

Науковий керівник / Експерт
Федірко Н.В., к.е.н., доцент

підрозділ
кафедра національної економіки та публічного управління

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	ß	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	·	2
Білі знаки	ß	0
Парафрази (SmartMarks)	a	214

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

КП 2

КЦ

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

15041
Кількість слів

120972
Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз — Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://revolution.allbest.ru/economy/01389373_0.html	82	0.55 %
2	https://precedent.ua/2404-17	82	0.55 %
3	https://revolution.allbest.ru/economy/01381273_0.html	79	0.53 %
4	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/4530/1/diss_sv%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%B0%D1%94%D1%86%D1%8C.pdf	59	0.39 %
5	https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.04/2016/Shuplat_dis.pdf	56	0.37 %

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Факультет економіки та управління

Вроцлавський Університет
Факультет права, управління та економіки
Інститут адміністративних наук

ЗБІРНИК ТЕЗ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

POLITYKA PUBLICZNA I ZARZĄDZANIE KOMUNIKACJĄ STRATEGICZNĄ W WARUNKACH KRYZYSOWYCH

PUBLIC POLICY AND STRATEGIC COMMUNICATION MANAGMENT IN CRISIS CONDITIONS

23 жовтня 2024 року

«ОФІС ЦИФРОВОГО ВРЯДУВАННЯ»

Київ–Вроцлав

УДК 621:351/354

Рекомендовано до друку Вченою радою
Факультету економіки та управління КНЕУ імені Вадима Гетьмана
протокол №4 від 21.11.2024

Тези публікуються в авторській редакції.
Організаційний комітет залишає за собою право не поділяти думку авторів.

Державна політика та управління стратегічними комунікаціями в кризових умовах : Збірник тез ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції. Київ-Вроцлав, 23 жовтня 2024 р. Київ : «ОФІС ЦИФРОВОГО ВРЯДУВАННЯ», 2024. 212 с.

Збірник тез укладено за підсумками досліджень, представлених на ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції «**Державна політика та управління стратегічними комунікаціями в кризових умовах**» 23 жовтня 2024 року. Доповіді учасників презентують наукові результати щодо діяльності органів держаної влади в кризових умовах, зокрема збройної агресії проти України задля подальшого розвитку спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Леонід АРСЕНОВИЧ	д.філософ. публ. упр. та адмін.
Віталій ГАВРИЛЯК	д.філософ. публ. упр. та адмін.
Сергій КВІТКА	д.держ.упр., проф.

УДК 621:351/354

© «ОФІС ЦИФРОВОГО ВРЯДУВАННЯ», 2024

ГЕНЗЕРСЬКА Вікторія
АДАПТАЦІЯ ПОСЛУГИ З МЕДІАЦІЇ ДЛЯ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТ 183

КАТЕРИНЮК Аліна
ВИКЛИКИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ 185

НОВОЖИЦЬКА Оксана
СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 187

ПРОТАС Марія
ІНСТРУМЕНТИ КОМУНІКАЦІЇ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ 189

ПОЛЬОВА Софія
КОМУНІКАЦІЇ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ 191

КУРИЛЬКО Ярина
КОМУНІКАЦІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ 193

ВОДОЛАЗСЬКИЙ Тимофій
КОМУНІКАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 195

КУЧМА Владислав
КОМУНІКАТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ У ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ 197

ГУЩИНА Олександра
КОМУНІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ
В РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 199

ЯРЕСЬКО Ілля
ДОВІРА ВІДКРИТИХ КОМУНІКАЦІЙ, КОМУНІКАЦІЯ ЯК ПУБЛІЧНЕ
УПРАВЛІННЯ ТА ДОБРОБУТ ГРОМАДЯН:
МІСІЯ, МЕТА, СТРАТЕГІЯ, ДОВІРА ТА СТАБІЛЬНІСТЬ 201

ЧЕРНИШЕВИЧ Олександра
ВПЛИВ КОМУНІКАЦІЙ В ЕФЕКТИВНОСТІ
ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ
В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ 203

Юлія ЧЕРНИШОВА
РОЛЬ КОМУНІКАЦІЙ У ПРОЦЕСІ УЧАСТІ ТА ЗАЛУЧЕННЯ
ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 204

Аліна КАТЕРИНЮК
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ВИКЛИКИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Цифрова трансформація є невід'ємною частиною сучасного розвитку. Вона відкриває нові можливості для економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності, покращення якості життя громадян та зміцнення державності. Взаємодія держави та бізнесу в цьому контексті є ключовим фактором успішної цифрової трансформації. Дана співпраця є важливою, адже держава створює законодавчі та регуляторні рамки, що стимулюють розвиток інновацій, а бізнес втілює їх в життя, створюючи нові продукти та послуги. Розвиток цифрової економіки створює нові робочі місця, що сприяє зниженню рівня безробіття. Також держава може залучати інвестиції в цифрові проекти, а бізнес є основним інвестором в розвиток технологій. Отже їх ефективна співпраця дозволяє підвищити конкурентоспроможність української економіки на світовому ринку.

Однак, на цьому шляху виникає ряд викликів, які необхідно подолати для досягнення успіху. Так в Україні спостерігаються значні регуляторні бар'єри, застарілість законодавства, відсутність інфраструктури та дефіцит кваліфікованих кадрів, що перешкоджає реалізації потенціалу цифрової економіки, недовіра між державою та бізнесом, недостатній рівень цифрової грамотності, питання кібербезпеки.

Одним з головних викликів є невідповідність законодавчої бази сучасним вимогам цифрової економіки. В Україні нормативно-правове регулювання аспектів цифрової економіки здійснюється через різноманітні законодавчі акти, які встановлюють правила функціонування інформаційно-комунікаційних технологій та електронної комерції. Найбільш важливими з них є такі: Закони України «Про електронний документообіг», «Про захист персональних даних», «Про електронну комерцію», «Про телекомунікації». Україна також забезпечує нормативно-правове регулювання різних аспектів цифрової економіки. Наприклад, законопроєкт «Про цифрові активи», який передбачає правове регулювання віртуальних активів, таких як криптовалюти та токени. Крім цього, Уряд України ухвалює різноманітні розпорядження, постанови та інші нормативно-правові акти, які регулюють окремі аспекти цифрової економіки, наприклад, забезпечення кібербезпеки, розвиток інфраструктури електронного урядування, підтримання стартапів та інноваційних підприємств [1].

Проте законодавство часто не встигає за технологічними інноваціями, що призводить до правових прогалин. Наприклад, такі питання, як захист персональних даних, інтелектуальна власність в цифровому середовищі, електронна комерція та цифрові контракти потребують детальнішої регуляції. Нерідко відсутність чітких норм та правил ускладнює діяльність компаній, особливо в інноваційних секторах, таких як фінтех, блокчейн та штучний інтелект.

Щодо кіберзахисту, то складність управління цифровими ризиками зумовлюється тим, що вони виникають у віртуальному, а матеріалізуються в реальному середовищі й реалізуються як потоки інформації, а тому їх дуже важко ідентифікувати і оцінити. Отже, завдання урядів у процесі реалізації стратегії цифрової трансформації полягає в забезпеченні високого рівня кібербезпеки шляхом підтримки різноманітних методів управління цифровими ризиками. Уже близько 60 країн світу розробили стратегії цифрової безпеки, у яких передбачено вирішення питань, пов'язаних з упровадженням стандартів безпеки, захистом критично важливих інфраструктур, обміном інформацією та міжнародним співробітництвом [2].

Успішний розвиток цифрової економіки неможливий без доступу до якісної цифрової інфраструктури. Так якість інтернет-забезпечення в Україні також постійно покращується. Однак, незважаючи на покращання, існують проблеми зі швидкістю та якістю інтернет-зв'язку в деяких регіонах України, особливо в сільській місцевості. Також ціни на інтернет-послуги залишаються високими порівняно із середніми зарплатами в країні. Однак забезпечення швидкого та доступного інтернету залишається пріоритетом української влади та бізнесу [1].

Отже, тільки за умови тісної взаємодії між державними інституціями та бізнесом Україна зможе повноцінно реалізувати свій потенціал у сфері цифрової економіки та забезпечити стійке економічне зростання. Подолання нормативно-правових, інфраструктурних, кадрових та інших викликів можливе лише за умови впровадження комплексної стратегії, що передбачає оновлення та адаптацію законодавчої бази до сучасних вимог, модернізацію цифрової інфраструктури по всій країні, включно з віддаленими регіонами, посилення заходів з кібербезпеки.

Список використаних джерел

1. Буряк А.А. Стратегія розвитку digital-економіки в Україні: національна візія та виклики глобалізації / А.А. Буряк, Д.О. Кудряшова, Л.М. Сторожук // Система управління відходами в циркулярній економіці: фінансові, соціальні, екологічні та енергетичні детермінанти : монографія. – Суми : СумДУ, 2023. – С. 239–248. URL: https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/14589

2. Міщенко В. І. Стратегічне управління процесами цифрової трансформації економіки. Економіка України.1. 2022. №1. С. 67–81. URL:https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2022-01-4

н а у к о в е в и д а н н я

ЗБІРНИК ТЕЗ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

POLITYKA PUBLICZNA
I ZARZĄDZANIE KOMUNIKACJĄ STRATEGICZNĄ
W WARUNKACH KRYZYSOWYCH

PUBLIC POLICY AND STRATEGIC COMMUNICATION
MANAGMENT IN CRISIS CONDITIONS

23 жовтня 2024 року

Авторська редакція

Упорядник та виготовлювач
ГО «ОФІС ЦИФРОВОГО ВРЯДУВАННЯ»
digital.gov.office@gmail.com

Підписано до друку 30.10.2024. Формат 60x84 /16. Папір офісний. Гарнітура TimesNewRoman
Спосіб друку цифровий. Ум. друк. арк. 14.18 Наклад 300